

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління і бізнесу
ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **«Організація і методика обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)»**

ШИФР КРМ.ОтаА.1.661-03.1.1.1

Здобувача: _____ **Абрамова Н.О.**

Керівники: _____ **проф. Купріна Н.М.**

_____ **доц. Антонюк О.П.**

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від "5" грудня 2024 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри обліку та аудиту _____ **Валерій НЕМЧЕНКО**

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ННІ – Навчально-науковий інститут економіки, управління
і бізнесу ім. Г.Е.Вейнштейна

Кафедра – Обліку та аудиту

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»

Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри обліку та аудиту

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Абрамова Нікіти Олексійовича

1. Тема роботи: **«Організація і методика обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)»**

Затверджена наказом ОНТУ від 30 жовтня 2024 р. наказ № 661-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи **5 грудня 2024 р.**

3. Вихідні дані до роботи: **Звітні дані про діяльність підприємства за три роки.**

4. Перелік питань, які потрібно розробити: **Теоретичні основи обліку і аналізу об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за два роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві, практичні аспекти обліку та поглибленого аналізу об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.**

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) **таблиць 36, рисунків 11.**

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання **14 серпня 2024 р.**

Керівники роботи _____ проф. Купріна Н.М
_____ доц. Антонюк О.П.

Завдання прийняв до виконання _____ Абрамов Н.О.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичного розділу кваліфікаційної роботи</i>	15.08.24 - 15.09.24	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	16.09.24 - 21.10.24	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і поглибленого аналізу за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.24- 28.11.24	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.12.24 - 4.12.24	

Здобувач вищої освіти _____ Абрамов Н.О.

Керівники роботи _____ проф. Купріна Н.М
_____ доц. Антонюк О.П.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач вищої освіти Абрамов Н.О. _____

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку основних засобів та аналіз ефективності їх використання (на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод»)»

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу основних засобів підприємства відповідно до законодавчих актів і нормативних документів, які регулюють їх бухгалтерський облік та відображення у фінансовій звітності, пошук шляхів вдосконалення їх бухгалтерського обліку та економічного аналізу на прикладі підприємства – ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. У першому розділі розглядаються: методологічні основи фінансового і податкового обліку та особливості управлінського аналізу основних засобів підприємства, підходи до їх сутності та класифікації в публікаціях та відповідно до НП(С)БО, законодавчих актів і нормативних документів, їх документальний, аналітичний облік. У другому розділі проведено фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за два роки. У третьому розділі розглядаються особливості організації бухгалтерського обліку, фінансового обліку основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» та відображення їх у фінансовій звітності підприємства, з поглибленим аналізом динаміки, стану, структури, руху та ефективності використання основних засобів за три роки. У висновках та пропозиціях до кваліфікаційної роботи сформульовані рекомендації щодо удосконалення бухгалтерського обліку та економічного аналізу основних засобів у ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини	– 99
таблиць	– 36
рисуноків	– 11
додатків	– 4

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП.....	6
1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	11
1.1. Підходи до визначення сутності та класифікації основних засобів підприємства відповідно до нормативних документів та законодавчих актів	11
1.2. Фінансовий та податковий облік основних засобів підприємства.....	25
1.3. Управлінський аналіз як інструмент системи управління підприємством	41
Висновки до першого розділу.....	44
2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД».....	47
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	47
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	51
2.3. Аналіз фінансового стану та ймовірності банкрутства підприємства.....	55
Висновки до другого розділу.....	73
3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД».....	78
3.1. Фінансовий облік основних засобів на підприємстві.....	78
3.2. Особливості застосування методів аналізу основних засобів в системі управління підприємством.....	84
3.3. Управлінський аналіз основних засобів підприємства.....	87
Висновки до третього розділу.....	90
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	100
ДОДАТКИ.....	107

ВСТУП

Актуальність теми. Процес проведення та вдосконалення обліку основних засобів займає суттєве значення для управління, організації та здійснення діяльності підприємства. Важливим елементом управління господарською діяльністю підприємства є облікова аналітична інформація, яка повинна забезпечувати оптимальну ефективність управлінських рішень. Облікова інформація на будь-якому підприємстві є базою для проведення контролю за надходженням та витрачанням всіх видів ресурсів, в тому числі і його основних засобів, а бухгалтерський облік та фінансовий і управлінський аналіз, як функції управління, повинні відображати реальні процеси, що відбуваються на підприємстві, надавати інформацію, яка б дозволяла приймати правильні управлінські рішення для ефективної діяльності підприємства.

Такий актив підприємства як основні засоби, це – «матеріальні активи, що мають фізичну форму, використовуються у виробничому процесі, забезпечують створення економічних вигод і мають очікуваний строк корисного використання понад один рік», а ефективність їх використання відображає рівень їх віддачі, визначений співвідношенням обсягів виробленої продукції (або наданих послуг, фінансових результатів діяльності) до середньорічної вартості таких активів.

Методологія і методика ведення бухгалтерського обліку основних засобів підприємства повинна відповідати чинним національним положенням (стандартам) бухгалтерського обліку або міжнародним стандартам фінансової звітності, законодавчих актів та інструкцій, які регулюють облік та відображення у фінансової звітності. Правильність оцінки основних засобів дає можливість врахування всіх аспектів їх обліку та використання й забезпечити повне та достовірне відображення інформації у фінансової звітності підприємства. Напрямок дослідження, а саме аспекти організації обліку і аналізу основних засобів на підприємстві, покращення ефективності

їх використання було обрано на третьому курсі навчання на СВО «Бакалавр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит», результати дослідження з фінансового обліку і економічного аналізу основних засобів підприємства було продовжено дослідження в даній кваліфікаційній роботі магістра, опубліковано в тезах конференцій, доповідалися на наукових студентських та міжнародних конференціях та на наукових колоквиумах під час навчання в магістратурі.

Підходи до класифікації і сутності основних засобів на різних рівнях її дослідження, особливості проведення аналізу таких активів та розробки ефективної політики управління ними, організації їх фінансового та податкового обліку розглядалися у практичних і наукових роботах таких авторів, як: Антонюк О.П., Баланська І.В., Бабаєв Ю.А., Бабяк Н.Д., Безруких П.С., Богатко Н.Г., Бланк І.А., Бойко В.М., Борисов А.Б., Бутинець Ф.Ф., Власов В.П., Вознюк Г.Л., Головань Ю.О., Горкун Л.А., Гриценко Л.Г., Давидюк О.М., Дубініна О.М., Душкевич К.О., Зайченко О.А., Загородній А.Г., Ільїна С.Б., Козловська О.О., Ковальова Л.М., Кулініч О.В., Купріна Н.М., Лапшов Н.Є., Левковська О.В., Литвинова Г.В., Магомедова Л.В., Мітюк М.О., Панченко О.В., Петрук Н.В., Сердюк В.Н., Сопко В.В., Стельмащук О.О., Ступницька Т.М., Ткаченко О.В., Чумаченко О.Г., Шило В.П., Шиманська Н.О. та інших вчених, але потребують подальшого дослідження та аналізу з метою застосування на підприємстві та покращення ефективності його функціонування.

Все вищенаведене підтверджує актуальність дослідження та поставлені завдання для вирішення проблеми організації обліку і аналізу основних засобів на підприємстві, покращення ефективності їх використання в даній кваліфікаційній роботі магістра.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу основних засобів підприємства відповідно до законодавчих актів і нормативних документів, які регулюють їх бухгалтерський облік та відображення у

фінансової звітності, пошук шляхів вдосконалення їх бухгалтерського обліку та економічного аналізу на прикладі ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Задачами дослідження кваліфікаційної роботи магістра є:

– дослідження підходів до визначення сутності основних засобів підприємства та їх класифікації відповідно до НП(С)БО, нормативних та законодавчих актів щодо організації бухгалтерського обліку та відображення у фінансової звітності, здійснення діяльності підприємства, трактувань науковців і фахівців;

– дослідження особливостей документального оформлення операції з основними засобами підприємства, їх фінансового та податкового обліку та амортизації на підприємстві підприємства, синтетичного обліку;

– дослідження аспектів і застосування управлінського аналізу на підприємстві, з особливостями проведення такого аналізу його основних засобів;

– проведення фінансового-економічного аналізу діяльності на прикладі підприємства харчової та переробної промисловості з формуванням ґрунтовних висновків;

– дослідження особливостей організації бухгалтерського обліку та фінансового обліку аналізу основних засобів на прикладі підприємства харчової та переробної промисловості ТОВ«Вознесенський коньячний завод»

– проведення поглибленого управлінського аналізу динаміки, руху, стану, структури та ефективності використання основних засобів на прикладі підприємства харчової та переробної промисловості за три роки;

– розробка заходів щодо вдосконалення ведення бухгалтерського обліку та економічного аналізу основних засобів харчової та переробної промисловості з метою покращення їх обліку та ефективності використання.

Об’єкт та предмет дослідження. Об’єктом дослідження роботи є основні засоби підприємства, а предметом дослідження, є облік та аналіз ефективності використання основних засобів підприємства.

Методи дослідження. При вирішенні поставлених завдань були

використані загальнонаукові методи і прийоми дослідження: системний аналіз: для деталізації і вивчення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи, проведення фінансового аналізу діяльності підприємства; конкретизація, аналіз, порівняння та синтез: для обґрунтування сутності категорії «основні засоби» та їх класифікації, дослідження сутності таких інструментів як фінансовий облік і управлінський аналіз на підприємстві, проведення їх поглибленого управлінського аналізу; дослідження документів за формою та змістом: для виявлення їх відповідності щодо адекватності вимогам стандартів та аспектів документального оформлення руху основних засобів на підприємстві; порівняння, групування, відносних та абсолютних величин: для зіставлення даних підприємства у динаміці при проведенні фінансового аналізу, економічного аналізу основних показників діяльності підприємства та дослідження стану, динаміки, структури, руху та ефективності використання основних засобів підприємства; графічний метод: для представлення інформації та результатів дослідження в кваліфікаційній роботі магістра.

Наукова новизна одержаних результатів в даній кваліфікаційній роботі полягає в розробці та формуванні напрямів вдосконалення фінансового обліку та фінансового і управлінського аналізу основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», як елементу необоротних активів підприємства, та застосування на ньому результатів дослідження.

Публікації. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційній роботі, доповідались, отримали позитивну оцінку та були апробовані на наукових конференціях здобувачів вищої освіти, міжнародної конференції, наукових колоквиумах в ОНТУ в 2023 р.- 2024 р. та були опубліковані в тезах конференцій та матеріалах колоквиуму, а саме:

– на Науковій конференції здобувачів вищої освіти секція кафедри «Обліку та аудиту» (28-30.03.2023 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані в 1 тезах конференції [6];

– на V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (30-31.05.2023 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані у 1 науковій публікації у тезах студентських наукових праць конференції [6];

– на VI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (17-18 квітня 2024 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані у 1 науковій публікації у тезах студентських наукових праць конференції [10];

– на науковому колоквіумі «Стратегічні аспекти сталого та інклюзивного розвитку економіки України: від теорії до практики» (19 вересня 2024 р., м. Одеса, ОНТУ) та опубліковані в матеріалах наукового колоквіуму (у співавторстві) [7];

– на науковому колоквіумі «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» (18 квітня 2024 р.);

– на науковому колоквіумі «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки» (28 листопада 2024 р.) в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту ОНТУ (Додаток Д).

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи становить 100 стор., містить 36 таблиць на 35 стор., 11 рисунків на 9 стор., 4 додатки на 16 стор., список використаних джерел з 59 найменувань на 7 стор.

1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Підходи до визначення сутності та класифікації основних засобів підприємства відповідно до нормативних документів та законодавчих актів

Бухгалтерський облік та управлінський аналіз є важливими інструментами в системі управління підприємства та потребують дослідження їх теоретичних та практичних аспектів в системі документального оформлення руху, стану, використання, амортизації, оновлення основних засобів підприємства.

Так, основними нормативними актами, які регулюють облік основних засобів в Україні, це – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» (далі – П(С)БО 7), затверджений наказом Міністерство фінансів №92 від 27.04.2000 зі змінами та доповненнями [22], та Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010, затверджений Верховною радою України (зі змінами) [23].

Згідно до П(С)БО 7 [22], основні засоби – «це матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх у процесі виробництва та постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду чи для здійснення адміністративних та соціально культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший ніж рік)».

В доповнення до цього п. 6 П(С)БО 7 [22], визначає: «об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує ймовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та його вартість може бути достовірно визначена».

Так, підприємство може контролювати актив лише в разі володіння правами на отримання майбутніх економічних вигод від його використання та здатності обмежувати доступ інших суб'єктів господарювання до таких

економічних благ. Як правило, контроль супроводжується наявністю права власності.

З зазначених норм є такі критерії для визнання [22]:

- 1) контрольованість;
- 2) матеріальність;
- 3) строк корисного використання понад рік або циклу, якщо він довший;
- 4) отримання в майбутньому економічних вигод від використання активу;
- 5) можливість достовірної оцінки;
- 6) призначення –використання в процесі виробництва чи постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.

Додатково слід виділити й критерій малоцінності. Так, у п. 5.2 П(С)БО 7 [22], зазначено: підприємства можуть самостійно встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Також є критерій вартості що використовується при виділенні тільки однієї групи основних засобів, а саме малоцінних необоротних матеріальних активів, що обліковуються на рахунку 112.

Відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємства можуть самостійно встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів. Виходячи з визначення П(С)БО 7, основні засоби використовуються [22]: в процесі виробництва; в процесі поставки товарів, виконання робіт і надання послуг; для надання в оренду іншим особам; для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.

Дослідження сутності категорії «основні засоби» було з різних напрямів та завдань, тому існує багато підходів щодо визначення їх сутності та ознак класифікації, як показало наше дослідження [12-20]: визначення сутності основних засобів окремими науковцями наведено у табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення сутності категорії «основні засоби»*

Автор, джерело	Визначення
Бабаєв Ю.А., [12]	Основні засоби - це частина майна підприємства, що використовується як засоби праці при виробництві продукції, виконанні певних робіт чи наданні послуг або для управління організацією протягом терміну, який перевищує 12 місяців, або звичайний операційний цикл, якщо він перевищує 12 місяців.
Бабяк Н.Д., [13]	Основні засоби становлять засоби праці, які є матеріально-речовими елементами, грошовим вираженням яких є основні виробничі і невиробничі фонди.
Безруких П.С., [18]	Основні засоби є сукупністю матеріально- речових цінностей і об'єктів, що діють в своїй незмінній натуральній формі на протязі тривалого періоду часу. Це засоби, які створюють матеріально-технічну основу і умови виробничо-господарської діяльності усіх підприємств.
Борисов А.Б., [16]	Основні засоби - засоби праці виробничого і невиробничого призначення. Специфічною особливістю основних засобів є їх участь в процесі виробництва продукції тривалий час, у перебігу багатьох циклів, при збереженні своїх основних властивостей та первинної форми, при цьому їхня вартість переносяться на продукцію, яка виготовляється.
Бланк І.А., [20]	Основні фонди - це сукупність матеріальних активів у формі засобів праці, які неодноразово приймають участь в процесі виробничо - комерційної діяльності і переносяться на продукцію своєю вартістю певними частинами.
Бутинець Ф.Ф., [6]	Основні засоби - це матеріальні активи, що підприємство удержує із метою використання їх у процесі виробництва або надання послуг, постачання товарів, здавання в оренду іншим особам чи для здійснення соціально-культурних і адміністративних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких складає більше одного року (або операційного циклу, якщо той перевищує один рік).
Загородній А Г, Вознюк Г.Л., [20]	Основні засоби - матеріальні активи, які підприємство формує задля використання їх у процесі виробництва товарів чи їх постачання, надання послуг, здавання в оренду або для здійснення адміністративних та соціально- культурних функцій і очікуваний термін корисного застосування яких перевищує один рік.
Сопко В.В., [15]	Основні засоби - це засоби праці, які експлуатуються довше ніж один рік і мають вартість понад встановлений ліміт; виняток становить лабораторне обладнання, повністю і багаторазово бере участь у процесі виробництва продукції; переносити свою вартість на готову продукцію частинами, по мірі зносу.
Сердюк В. Н., [16]	Основні засоби - засоби праці, ціна яких перевищує встановлений підприємством вартісний ценз, і термін корисного використання яких перевищує один рік (чи операційний цикл, якщо він більший за рік) в первісній натуральній формі як засоби праці (машини, обладнання, прибори та інструменти) чи як матеріальні умови праці (будівлі, споруди, інвентар).

*Складено автором на основі джерел [12–20].

Оцінкою основних засобів є послуга незалежної оціночної компанії з визначення ринкової вартості основних засобів. Розрізняють такі терміни визначення вартості основних засобів відповідно до нормативних документів, які регулюють їх облік: первісна, ліквідаційна, переоцінена, залишкова, вартість яка амортизується, справедлива вартість [6].

Для придбання або створення необоротних активів, ці основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісна вартість – це історична собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів чи справедливої вартості інших активів, сплачених або витрачених для придбання або створення необоротних активів. Основні засоби, такі як будівлі, машини, транспортні засоби, зараховуються на баланс підприємства за їх первісною вартістю [22].

Чиста вартість реалізації активу – це справедлива вартість необоротного активу, розрахована шляхом вирахування очікуваних витрат на його реалізацію. Ця вартість враховує фактори, пов'язані з продажу активу, такі як комісійні, рекламні витрати та інші асоційовані витрати [22].

Справедлива вартість – це сума, за якою можна обміняти актив або здійснити оплату зобов'язань у результаті угоди між зацікавленими та незалежними сторонами. Коли підприємство прибуває або створює основні засоби, вони зараховуються на його баланс за їх первісною вартістю [22].

Ліквідаційна вартість є сумою грошей або вартості інших активів, які підприємство планує отримати від реалізації необоротних активів після закінчення їх строку корисного використання, за вирахуванням витрат, пов'язаних з ліквідацією. Ця вартість враховує можливі доходи, які підприємство може отримати в результаті продажу активу після його використання [22].

Переоцінена вартість – це вартість необоротних активів після проведення їх переоцінки. Залишкова вартість основних засобів визначається як різниця між первісною вартістю та сумою їх зносу [22].

Залишкова вартість є більш реалістичним показником залишкової вартості активу і відображається у балансі підприємства та входить до його фінансових показників. Залишкова вартість постійно змінюється через процес зносу. Вартість, яка підлягає амортизації, може бути або первісною вартістю, або переоціненою вартістю необоротних активів, з урахуванням їх ліквідаційної вартості [22].

У Податковому кодексі наведено наступне визначення терміну основні засоби – це «матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [23].

Класифікація основних засобів у Податковому Кодексі України максимально наближена до їх бухгалтерської класифікації. Так, відповідно до п.п. 138.3.3 Податкового Кодексу України основні засоби та інші необоротні матеріальні активи класифікуються за групами (табл. 1.2.) [23]. Одиницею обліку основних засобів є окремий інвентарний об'єкт, яким вважається закінчена будова з усіма до неї пристосуваннями відповідно до технічної документації або окремий предмет, який виконує самостійні функції згідно з паспортом чи іншою технічною документацією [23].

Всі операції, пов'язані з рухом основних засобів, оформляються первинними документами, що забезпечують правильність їх обліку та фіксуються у графіку документообігу підприємства та в наказі «Про облікову політику підприємства» [18]. Метою обліку основних засобів є збирання та

Таблиця 1.2 – Класифікація об'єктів основних засобів у фінансовому та податковому обліку*

Фінансовий облік		Податковий облік	
номер субрахунку	назва субрахунку	номер групи	назва групи
100	Інвестиційна нерухомість	-	-
101	Земельні ділянки	1	Земельні ділянки
102	Капітальні витрати на поліпшення земель	2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом
103	Будинки та споруди	3	Будинки та споруди
104	Машини та обладнання	4	Машини та обладнання
105	Транспортні засоби	5	Транспортні засоби
106	Інструменти, прилади та інвентар	6	Інструменти, прилади, інвентар, меблі
107	Тварини	7	Тварини
108	Багаторічні насадження	8	Багаторічні насадження
109	Інші основні засоби	9	Інші основні засоби
111	Бібліотечні фонди	10	Бібліотечні фонди
112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	11	Малоцінні необоротні матеріальні активи
113	Тимчасові (нетитульні) споруди	12	Тимчасові (нетитульні) споруди
114	Природні ресурси	13	Природні ресурси
115	Інвентарна тара	14	Інвентарна тара
116	Предмети прокату	15	Предмети прокату
117	Інші необоротні матеріальні активи	-	-
16	Довгострокові біологічні активи	16	Довгострокові біологічні активи

*Складено автором на основі джерел [12, 13].

аналіз даних про факти господарської діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість органам управління розробляти та прийняти рішення щодо запобігання економічних розрахунків, та достовірне відображення руху та використання основних засобів у фінансової та податкової звітності підприємства для надання зовнішнім та внутрішнім користувачам [22].

Як підтверджує наше дослідження, всі операції, пов'язані з рухом основних засобів, оформляються первинними документами, що забезпечують правильність їх обліку та фіксуються у графіку документообігу підприємства та в наказі «Про облікову політику підприємства» [23]. Метою обліку основних засобів є збирання та аналіз даних про факти господарської

діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість органам управління розробляти та прийняти рішення щодо запобігання економічних розрахунків, та достовірне відображення руху та використання основних засобів у фінансової та податкової звітності підприємства для надання зовнішнім та внутрішнім користувачам.

Всі операції, пов'язані з рухом основних засобів, оформляються первинними документами, що забезпечують правильність їх обліку.

Метою обліку основних засобів є збирання та аналіз даних про факти господарської діяльності, їх подальше перетворення на інформацію, яка дає можливість органам управління розробляти та прийняти рішення щодо запобігання економічних розрахунків. Суть обліку є первинне спостереження та сприйняття господарського факту, вимірювання в натуральному та вартісному вираженні, збереження в носіях облікової інформації документах. Одиницею обліку основних засобів є окремий інвентарний об'єкт, яким вважається закінчена будова з усіма до неї пристосуваннями відповідно до технічної документації або окремий предмет, який виконує самостійні функції згідно з паспортом чи іншою технічною документацією [25].

Для оприбуткування основних засобів використовують документи [14]:

1) Акт приймання-передачі основних засобів (ф. №ОЗСГ-1). Цей акт застосовується для оформлення зарахування окремих об'єктів до складу основних засобів, реєстрації введення їх в експлуатацію, внутрішнього переміщення з одного цеху до іншого, передачі зі складу (запасу) в експлуатацію, а також при передачі основних засобів іншому підприємству.

Акт складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт приймальною комісією, яку призначає керівник підприємства. Загальний акт може бути складений лише при обліку господарського інвентарю, інструменту, обладнання і т. д., якщо ці об'єкти однотипні, мають однакову вартість та були прийняті в одному календарному місяці. Після складання акту разом з технічною документацією, що належить до об'єкта, він

передається до бухгалтерії підприємства для подальшого затвердження головним бухгалтером та керівником підприємства [14].

2) Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих об'єктів (ф. №ОЗСГ-2): цей акт використовується для оформлення приймання-здачі основних засобів після їх ремонту або реконструкції. Після завершення ремонту чи реконструкції працівник структурного підрозділу, уповноважений на приймання основних засобів, та представники структурного підрозділу, які здійснювали ремонт або реконструкцію, підписують акт. Після цього акт разом із всією відповідною документацією передається до бухгалтерії підприємства.

3) Акт про списання основних засобів: цей акт складається в разі ліквідації основних засобів і містить інформацію про списання цих активів. Держкомстат України затвердив типові форми актів про списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів. Порядок складання цих актів також регламентований вказаними нормативними документами [14].

При оформленні внутрішнього переміщення основних засобів акт виписується у двох примірниках працівником відділу (цеху) - здавальника. Перший примірник з розпискою одержувача та здавальника передається до бухгалтерії, а другий відділу (цеху) здавальнику [14].

При передачі основних засобів іншому підприємству за плату акт складається у трьох примірниках: перші два у підприємства, що здає, третій примірник передається особі, що приймає основні засоби.

Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих об'єктів (ф. №ОЗСГ-2) застосовується для оформлення приймання-здачі основних засобів з ремонту, реконструкції [22].

Акт, підписаний працівником структурного підрозділу, що уповноважений на приймання основних засобів, та представниками структурного підрозділу, які виконували ремонт чи реконструкцію, здають до бухгалтерії підприємства.

За результатами обстеження комісією у разі ліквідації складаються відповідні акти про списання основних засобів типових форм, порядок їх складання затверджені Держкомстату України від 02.12.97 № 125/70 «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів та Інструкції з їх складання» [14].

До підприємства основні засоби надходять через капітальні вкладення, придбання за плату в інших підприємств і осіб, отримання від інших підприємств чи осіб безоплатно, внесення засновниками в рахунок їхніх внесків до статутного фонду підприємства, оприбуткування надлишків основних засобів, виявлених під час інвентаризації, а також внутрішнього переміщення [19].

Основні засоби вибувають із підприємства внаслідок часткової чи повної ліквідації, безоплатної передачі їх іншим підприємствам або особам, реалізації, а також нестачі, виявленої під час інвентаризації.

З метою забезпечення виконання документацією функції організації обліку Наказом Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» типові форми обліку основних засобів [14]:

- 1) 03-1 «Акт приймання-передачі основних засобів»;
- 2) 03-2 «Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих»;
- 3) 03-3 «Акт на списання основних засобів»;
- 4) 03-4 «Акт на списання автотранспортних засобів»;
- 5) 03-5 «Акт на установку, пуск і демонтаж будівельної машини»;
- 6) 03-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»;
- 7) 03-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів»;
- 8) 03-8 «Картка обліку руху основних коштів»;
- 9) 03-9 «Інвентарний список основних засобів»;
- 10) 03-14 «Розрахунок амортизації основних засобів»;
- 11) 03-15 «Розрахунок амортизації основних засобів»;
- 12) 03-16 «Розрахунок амортизації по автотранспорту».

До не предметних необоротних активів належать: нематеріальні активи, інвестиції підприємства у вигляді різних цінних паперів, довгострокова дебіторська заборгованість. Їх облік регулюється різними нормативними документами, що будуть названі при розгляді кожного з цих об'єктів обліку. Аналітичний облік ведеться за кожним об'єктом окремо в картках обліку за формою ОЗ-9 «Інвентарна картка обліку основних засобів» [14].

Картка заповнюється в одному примірнику на основі «Акту (накладної) приймання-передачі, технічної та іншої документації». В картку вноситься вся інформація, про об'єкт і зміни, що з ним відбуваються [14].

Підставою для відміток про вибуття об'єктів нематеріальних активів при передачі їх іншому підприємству (організації), а також про переміщення всередині підприємства є Акт (накладна) приймання-передачі при списанні об'єкта нематеріальних активів внаслідок старіння чи зносу «Акт на списання основних засобів» [14].

Одиницею обліку основних засобів у відповідності з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» є об'єкт основних засобів - закінчений пристрій з усіма приладами і пристосуваннями до нього або окремий конструктивний предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій, або відокремлений комплекс з'єднаних предметів однакового чи різного призначення, які мають для їх, обслуговування спільні прилади, пристрої управління, або єдиний фундамент, у результаті чого кожний предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в повному складі [22].

Аналітичний облік ведеться по кожному інвентарному об'єкту в натуральній та грошовій формі. Для обліку основних засобів Планом рахунків передбачені рахунки: № 10 «Основні засоби» і № 13 «Знос необоротних активів». Виділений рахунок № 11 «Інші необоротні активи», сальдо якого разом з сальдо рахунка № 10 «Основні засоби» відображаються в балансі загальною сумою за статтею «Основні засоби» [22].

У Плані рахунків для окремих видів основних засобів застосовується специфічний або спрощений порядок обліку. Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП), термін експлуатації яких перевищує один рік, відображаються у складі необоротних активів на субрахунку № 112 «Малоцінні необоротні матеріальні активи», по яких нараховується знос. У Балансі сальдо рахунків № 10 «Основні засоби» і № 11 «Інші необоротні матеріальні активи» відображається загальною сумою за статтею «Основні засоби» [22].

Для аналітичного обліку основних засобів залежно від їх кількості можуть використовуватися інвентарні картки (типова форма № ОЗ-6) або інвентарні книги.

На великих підприємствах, які мають значну кількість інвентарних об'єктів основних засобів, використовуються інвентарні картки, які відкриваються бухгалтерією на кожний об'єкт. При відкритті картки об'єкту основних засобів присвоюють інвентарний номер. Він закріплюється за об'єктом на протязі всього часу його перебування на підприємстві [22].

При вибутті об'єкта його інвентарний номер анулюється. Для контролю за присвоєнням і списанням інвентарних номерів складається відомість реєстрації інвентарних номерів. Для присвоєння інвентарного номера тій чи іншій групі об'єктів основних засобів відводиться серія номерів відповідно до кількості об'єктів і можливого надходженням їх у майбутньому. Всі картки складаються в одному примірнику. Для контролю за збереженням інвентарних карток їх реєструють в описі інвентарних карток (типова форма ОЗ-7).

Обов'язковими реквізитами інвентарних карток є [14]:

- 1) назва об'єкта, інвентарний номер;
- 2) назва-заводу виробника; первісна вартість;
- 3) номер і дата акту приймання-передачі;
- 4) коротка технічна характеристика.

Для аналітичного обліку однотипних предметів основних засобів (виробничий і господарський інвентар, інструмент), однакових за технічною характеристикою, призначенням, вартістю і одержаних в одному періоді можливе відкриття однієї групової картки з зазначенням в ній інвентарних номерів кожного об'єкта [14].

У груповій інвентарній картці облік надходження основних засобів ведеться в хронологічному порядку в цілому по всій групі об'єктів. Основою для відкриття інвентарних карток і здійснення різних записів в них є первинні документи (типові форми № 03-1, 03-2, 03-3), технічна документація, накладні. Записи виконуються на підставі перевірених документів [14].

Усі інвентарні картки зберігаються в картотеці, де вони групуються за класифікаційними групами об'єктів, а всередині них за місцем знаходження і видами об'єктів. При вибутті об'єкта відповідна картка вилучається з картотеки, а в описі інвентарних карток здійснюється позначка про вибуття. При внутрішньому переміщенні об'єкта картка переставляється в картотеці [14].

Інвентарні картки по об'єктам, що надійшли чи вибули на протязі місяця зберігаються окремо. Вони є підставою для складання картки обліку руху основних засобів (типова форма № 03-8) за місяць. Картки типової форми № 03-8 відкриваються на початку року. В них містяться дані по кожному виду основних засобів про наявність на початок року, надходження, вибуття за місяць, наявність на початок наступного місяця. Підсумкова інформація картки за рік використовується для заповнення звітних даних про рух основних засобів [14].

Інвентаризація основних засобів – один із найвідповідальніших етапів роботи обліку майна підприємства. Адже потрібно перевірити й документально підтвердити не лише фактичну наявність активів, а й стан кожного об'єкта, достовірність його оцінки, за якою його обліковують на балансі. Усе це потребує від фахівців підприємства досвіду та певних професійних навичок. Тим паче що палітра необоротних активів на

підприємстві може бути різноманітною: від нерухомості до звичайного канцелярського приладдя. Саме тому так важливо звернутися до справжніх професіоналів для правильної інвентаризації та переоцінки основних засобів [14].

Мета інвентаризації – підтвердити відповідність фактичної наявності основних засобів в натурі на місця їх експлуатації або знаходження даними бухгалтерського обліку [15].

Інвентаризація основних засобів є обов'язковою процедурою у випадках, перелік яких визначено і щодо інших видів активів (при реорганізаційних процедур та ін.). Інвентаризація основних засобів може проводитися один раз в три роки. Інші терміни проведення інвентаризації має право встановлювати керівник підприємства. Він же визначає склад інвентаризаційної комісії. Перед проведенням інвентаризації уточняється правильність оформлення первинної облікової документації по наявності і руху основних засобів (інвентарні картки або книги, технічні паспорти, акти прийому-передачі тощо) [15].

Матеріально відповідальні особи в письмовій формі повинні підтвердити, що всі прибуткові та видаткові документи на основні засоби здані в бухгалтерію, прийняті об'єкти оприбутковано, а вибулі списані за видатками. Такий підхід в подальшому дозволить уникнути можливих конфліктів між членами інвентаризаційної комісії і матеріально відповідальними особами [16].

Переоцінка основних засобів здійснюється для того, щоб привести інформацію про вартість цих активів у відповідність до ринкових цін та умов відтворення на дату переоцінки. Підприємство може вирішити переоцінити об'єкт основного засобу, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату звіту. У такому випадку, при переоцінці цього об'єкта основного засобу, здійснюється переоцінка всіх об'єктів, що належать до цієї групи основних засобів. Як результат, активи

можуть бути оцінені вище або нижче їхньої попередньої вартості, і ці зміни відображаються на балансі організації за їх новою оцінкою [14].

Ознаки знецінення основних засобів значні негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі, у якому знаходиться підприємство, що трапилися під час звітного періоду або очікуються найближчим часом [14].

Значні зміни методів використання активу протягом звітного періоду або такі зміни, що очікуються в наступному періоді і негативно впливають на діяльність підприємства [14].

Інші підтвердження того, що ефективність активу є або буде гіршою, ніж очікувалось. Втрати від зменшення корисності активу визнаються іншими витратами, а щодо активів, відображених в обліку за переоціненою вартістю, у порядку, передбаченому відповідним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку з одночасним зменшенням його балансової (залишкової) вартості. Після визнання втрат від зменшення корисності активу, що амортизується, нарахування амортизації здійснюється, виходячи з нової балансової (залишкової) вартості активу і переглянутого (у разі зміни) строку його корисного використання [14].

Переоцінка основних засобів по повній відновній вартості здійснюється відповідно до вимог П(С)БО 7. Цим документом передбачена щорічна переоцінка шляхом індексації або прямого перерахунку по документально підтвердженим ринковими цінами, причому організація має право переоцінювати будь-яку частину наявних у неї основних засобів одним методом, а іншу іншим методом [14].

Ринкова ціна визнається достовірною, якщо вона документально підтверджена, в наступних випадках:

- 1) опублікована в засобах масової інформації та спеціальній літературі;
- 2) зазначена в цінах підприємств-виробників на аналогічну продукцію;
- 3) повідомлена в інформації, що виходить із органів державної статистики, ціноутворення або торгових інспекцій;

4) визначена експертами, що мають кваліфікаційний атестат і ліцензію на право проведення ліцензійної діяльності.

Залишкова відновна вартість обчислюється самою організацією. Вихідними даними для її розрахунку є повна відновна вартість і величина (відсоток) амортизації, обчислена бухгалтерією до переоцінки [22].

1.2. Фінансовий та податковий облік основних засобів підприємства

Фінансовий облік та облік амортизації основних засобів підприємства ведеться на відповідних рахунках 1 класу, затверджених Планом рахунків бухгалтерського обліку від 10.11.1999 р. №291 зі змінами [21], та Інструкцією з застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку від 10.11.1999 р. №291 зі змінами [22].

Так, на рахунку 10 «Основні засоби» узагальнюється інформація про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також об'єктів інвестиційної нерухомості [22].

Цей рахунок використовується для обліку та контролю за основними засобами, які знаходяться у власності підприємства або були отримані в рамках фінансової оренди. Сюди включаються такі об'єкти, як будівлі, споруди, машини, устаткування, транспортні засоби, обладнання та інші активи, що використовуються для здійснення основної діяльності підприємства.

На рахунку 10 фіксується придбання, вибуття, переоцінка та амортизація основних засобів, а також усі зміни, пов'язані з орендою чи іншими формами отримання основних засобів [22].

В табл. 1.3 зображений склад субрахунків рахунку 10 «Основні засоби» та їх характеристика.

Таблиця 1.3 – Склад рахунку 10 «Основні засоби»*

Назва бухгалтерського субрахунку	Коротка характеристика
100«Інвестиційна нерухомість»	Цей рахунок призначено для узагальнення інформації про наявності та руху об'єктів інвестиційної нерухомості.
101«Земельні ділянки»	На цьому рахунку ведеться узагальнена інформація про облік земельних ділянок.
102«Капітальні витрати на поліпшення земель»	Рахунок призначено для узагальнення інформації про облік капітальних вкладень у поліпшення земель.
103«Будинки та споруди»	Рахунок призначено для обліку наявності та руху будинків, споруд, їх структурних компонентів та передавальних пристроїв.
104«Машини та обладнання»	Рахунок призначено для обліку машин та обладнання.
105«Транспортні засоби»	Рахунок призначено для обліку транспортних засобів
106«Інструменти, прилади та інвентар»	Рахунок призначено для обліку інструментів, приладів та інвентарю
107«Тварини»	Рахунок призначено для обліку довгострокових біологічних активів.
108«Багаторічні асадження»	Рахунок призначено для обліку довгострокових біологічних активів, у тому числі багаторічних насаджень, які не пов'язані із сільськогосподарською діяльністю.
109 «Інші основні засоби»	Рахунок призначено для обліку основних засобів, які не включені до інших субрахунків рахунку 10 «Основні засоби».

*Складено на основі джерела [22].

Основні засоби та інші необоротні матеріальні активи надходять на підприємство в результаті отримання від інших юридичних чи фізичних осіб. Це може статися шляхом [22]:

- 1) придбання за кошти: підприємство продає основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, оплачуючи їх грошовими коштами;
- 2) обмін на інші активи: передача основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відбувається шляхом обміну на інші активи, які мають еквівалентну вартість;
- 3) внесок власників: власники підприємства можуть зробити внесок в основні засоби та інші необоротні матеріальні активи як свій внесок до статутного капіталу підприємства;
- 4) безоплатне отримання: підприємство може отримати основні засоби та

інші необоротні матеріальні активи безоплатно, наприклад, у вигляді дарунку або спадщини;

5) власне капітальне будівництво, виготовлення, розробка: підприємство може самостійно будувати, виготовляти або розробляти основні засоби та інші необоротні матеріальні активи за власними силами та витратами.

Кожна з цих форм отримання активів має свої особливості та правила обліку, які визначаються відповідними нормативними документами та бухгалтерськими стандартами [22] табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Визначення первісної вартості основних засобів* [22]

Шлях надходження	Вид вартості	Визначення вартості
Придбання за плату	Вартість придбання	Відповідно до П(С)БО 7«Основні засоби» вартість придбання складається з таких витрат: 1) суми, що сплачують постачальникам активів та підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт; 2) реєстраційні збори, державне мито та аналогічні платежі, що здійснюються у зв'язку з придбанням; 3) суми ввізного мита; 4) суми непрямих податків у зв'язку з придбанням основні засоби; 5) витрати зі страхування ризиків доставки основні засоби; 6) витрати на транспортування, установку, монтаж, налагодження основні засоби.
Отримання без оплати від фізичних та юридичних осіб (крім суб'єктів державного сектору)	Справедлива вартість	Справедливу вартість визначають як суму, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату. Визначають цю вартість, як правило, на активному ринку.
	Вартість, щодо якої є достовірна інформація	Вартість наведено в первинних документах на відповідний об'єкт основні засоби з урахуванням витрат.
Отримання без оплати від суб'єктів державного сектору	Первісна (переоцінена) вартість	Вартість визначають за відповідними первинними документами, у яких її зазначено, з урахуванням витрат.
	Справедлива вартість	Цю вартість визначають відповідно до законодавства, якщо немає достовірної інформації щодо первісної вартості основні засоби.
Отримання в результаті обміну	Залишкова вартість переданого об'єкта основні засоби	Залишкову вартість визначають як різницю між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченого зносу.
	Справедлива вартість	Таку оцінку використовують, якщо залишкова вартість переданого об'єкта дорівнює нулю на дату оприбуткування

*Складено на основі джерела [22].

Основні засоби вибувають із експлуатації в результаті їх реалізації або внаслідок відсутності будь-якої економічної вигоди від їх подальшого використання зображено на рис. 1.1 [22].

Рис. 1.1 – Шляхи вибуття основних засобів на підприємство*

*Джерело [22]

Списання майна з обліку внаслідок ліквідації на підставі акту про списання здійснюється за умови, якщо воно не може бути продане або безоплатно передане в установленому порядку, а також коли подальше використання цього майна неможливе або економічно недоцільне [22].

Знос і амортизація не є ідентичними показниками, тому що вони, хоча й мають щось спільне між собою, все ж належать до різних операцій. Амортизація це систематичний розподіл вартості основних засобів по різних періодах протягом строку його використання (експлуатації). Іншими словами, це поступове списання вартості основних засобів на витрати впродовж строку експлуатації. Знос це процес втрати об'єктом основних засобів своїх характеристик і фізичних якостей, що призводить до зниження його вартості [22]. Типові бухгалтерські проведення з руху основних засобів наведені в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 – Типові бухгалтерські проводки по рахунку

10 «Основні засоби» *, **

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Придбання за плату			
1	Оприбуткування об'єкта ОЗ	15	631
2	Відображення податкового кредиту з ПДВ	641	631
3	Відображення послуг з монтажу	15	685
4	Введено об'єкт ОЗ в експлуатацію	10,11	15
5	На суму справедливої вартості збільшено додатковий капітал	10,15	424
6	Відображено витрати з доставки	15	631
7	Введено об'єкт ОЗ в експлуатацію	10,11	15
8	Нараховано амортизацію	23, 91,92,93,	13
9	На суму пропорційно амортизації визнано дохід від безоплатного отримана	424	745
Внесок в статутний капітал			
10	Отримано внесок в статутний капітал ОЗ	15	46
11	Зареєстровано внесок в статутний капітал	46	401
12	Введено об'єкт ОЗ в експлуатацію	10, 11	15
Отримання в обмін на подібний об'єкт			
11	Передано об'єкт ОЗ та списано його залишкову вартість (в сумі не більше справедливої вартості)	377	10, 11
12	Списано суму зносу об'єкта ОЗ, який передається	13	10, 11
13	Відображено суму податкових зобов'язань з ПДВ виходячи з договірної вартості	377	641
14	Донараховано податкові зобов'язання з ПДВ – якщо мінімальна база з п. 188.1 ПКУ перевищує договірну	949	641
15	Списано на витрати суму перевищення залишкової вартості об'єкта ОЗ над його справедливою вартістю	977	10, 11
16	Оприбутковано отриманий об'єкт ОЗ за сумою справедливої вартості переданого	15	631
17	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
18	Відображено залік зобов'язань	631	377
19	Введено об'єкт ОЗ в експлуатацію	10, 11	15

*Складено на основі джерела [18]

** ОЗ- основні засоби (скорочення).

Розрізняють два види зносу [22]:

1. Фізичний знос основних фондів це поступова втрата засобами праці своїх первісних технічних якостей через їх використання у виробництві, а також у стані бездіяльності під впливом сил природи (корозія металу, вивітрювання) і надзвичайних обставин. Рівень фізичного зносу основних засобів залежить від [22]:

- 1) первинної якості основних фондів;

- 2) ступеню їх експлуатації;
- 3) рівня агресивності середовища;
- 4) рівня кваліфікації обслуговуючого персоналу;
- 5) своєчасності проведення планово-запобіжних ремонтів.

2. Моральний знос основних засобів, з свого боку, є результатом знецінення цих засобів до їх фізичного зносу та закінчення терміну корисного використання. Моральний знос проявляється у двох формах. Перша форма морального зносу виникає через знецінення машин певної конструкції, які були випущені раніше, внаслідок здешевлення їх відтворення в сучасних умовах. Завдяки технологічному прогресу та покращенню виробничих методів, старі машини можуть втратити свою цінність і стати менш конкурентоздатними в порівнянні з новішими моделями [22].

Друга форма морального зносу виникає через знецінення старих машин, які фізично все ще придатні, через появу нових, більш вдосконалених та ефективних моделей, які витісняють старіші машини з ринку. У зв'язку з технологічним розвитком і стрімкими змінами на ринку, новіші моделі можуть мати покращені характеристики, надійність і продуктивність, що призводить до знецінення старіших засобів праці. Обидва види зносу, фізичний та моральний, є невід'ємною частиною процесу експлуатації основних фондів у виробництві. Доцільне планування технічного обслуговування, ремонту та модернізації засобів праці допомагає управляти зносом та забезпечувати ефективне функціонування підприємства [22].

Амортизація основних засобів у податковому обліку здійснюється за правилами п. 138 Податкового Кодексу України – далі ПКУ. Нарахування амортизації може здійснюватися з урахуванням мінімально допустимих термінів корисного використання основних засобів, встановлених податковим законодавством (крім випадку застосування виробничого методу). В Україні використовуються п'ять методів амортизації, що наведені в табл.1.6 [20].

Мінімально допустимі терміни корисного використання, встановлені підпунктом 138.3.3 ПКУ [23].

Таблиця 1.6 – Методи нарахування амортизації основних засобів*

Метод нарахування амортизації	Алгоритм розрахунку	Умовні позначення
Прямолінійний	$APЧ = AB / TKB;$ $AB = ПВ - ЛВ$	APЧ — річна сума амортизації; AB — амортизаційна вартість; TKB — термін корисного використання, років; ПВ — первісна вартість; ЛВ — ліквідаційна вартість
Зменшення залишкової вартості	$APЧ = ЗВ * НАРЧ;$ $НА = 1 - \sqrt[n]{ЛВ / ПВ}$ $* 100\%$	ЗВ — залишкова вартість об'єкта на початок звітного року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації); НАРЧ — річна норма амортизації, %; TKB — термін корисного використання, років; ПВ — первісна вартість; ЛВ — ліквідаційна вартість
Прискореного зменшення залишкової вартості	$APЧ = ЗВ * 2НАРЧ;$ $НАРЧ = 100\% / TKB$	ЗВ — залишкова вартість об'єкта на початок звітного року (або первісна вартість на дату початку нарахування амортизації); НАРЧ — річна норма амортизації, що обчислюється відповідно до терміну корисного використання, %
Кумулятивний	$APЧ = AB * КК;$ $КК = \frac{n}{тек}$	КК — кумулятивний коефіцієнт; n — кількість років, що залишаються до кінця терміну корисного використання
Виробничий	$AMIC = OBMIC * BSA;$ $BSA = AB / OBPZAG$	AMIC — місячна сума амортизації; OBMIC — фактичний місячний обсяг виробництва продукції; BSA — виробнича ставка амортизації; OBPZAG — загальний обсяг виробництва продукції (очікуваний)

*Складено на основі джерела [20].

Метод амортизації обирає підприємство самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічної вигоди від його використання. Прямолінійний метод передбачає, що річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів. Цей метод припускає, що вартість об'єкта рівномірно зменшується протягом усього строку його корисного використання [23].

Метод зменшення залишкової вартості передбачає, що річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок

звітнього року та річної норми амортизації. Річна норма амортизації обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта, поділеного на результат від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість. Застосування цього методу припускає, що вартість об'єкта швидко зменшується в початкові роки і повільніше зменшується з плином часу [13].

Метод прискореного зменшення залишкової вартості передбачає, що річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється. Цей метод передбачає, що вартість об'єкта швидко зменшується в початкові роки використання [13].

Метод кумулятивного розраховує річну суму амортизації як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт обчислюється діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання. Цей метод передбачає рівномірне розподілення амортизації протягом усього строку використання об'єкта [13].

Метод виробничого розраховує місячну суму амортизації як добуток фактичного місячного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції, який підприємство очікує виробити з використанням об'єкта. Цей метод припускає, що амортизація залежить від фактичного обсягу продукції, що виробляється. Нарахування амортизації здійснюється протягом терміну корисного використання об'єкту, що встановлюється підприємством при зарахуванні цього об'єкту на баланс і припиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання і консервації [13].

Згідно з п. 144.1 ПКУ амортизації підлягають [23]:

1) витрати на придбання основних засобів, нематеріальних активів та довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності;

2) витрати на самостійне виготовлення основних засобів, вирощування довгострокових біологічних активів для використання в господарській діяльності, у тому числі витрати на оплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів;

3) витрати на проведення ремонту, реконструкції, модернізації та інших видів поліпшення основних засобів, що перевищують 10% сукупної балансової вартості всіх груп основних засобів, що підлягають амортизації, на початок звітного року;

4) капітальні інвестиції, отримані платником податку з бюджету, у вигляді цільового фінансування на придбання об'єкта інвестування основного засобу, нематеріального активу за умови визнання доходів відповідно сумі нарахованої амортизації щодо такого об'єкта;

5) вартість безоплатно отриманих об'єктів енергопостачання, газу і теплозабезпечення, водопостачання, каналізаційних мереж, побудованих споживачами на вимогу спеціалізованих експлуатуючих підприємств згідно з технічними умовами на приєднання вказаних мереж об'єктів.

Не підлягають амортизації та повністю відносяться до складу витрат за звітний період витрата платника податку на [23]:

- 1) утримання основних засобів, що знаходяться на консервації;
- 2) ліквідацію основних засобів;
- 3) платниками податку та ін.

Не підлягають амортизації та проводяться за рахунок відповідних джерел фінансування [24]:

1) витрати бюджетів на будівництво та утримання споруд благоустрою та житлових будинків і архівних фондів;

2) витрати бюджетів на будівництво та утримання автомобільних доріг загального користування;

3) витрати на придбання та збереження Національного архівного фонду України, а також бібліотечного фонду, що формується та утримується за рахунок бюджетів, бібліотечних і архівних фондів;

4) витрати на придбання або самостійне виготовлення та ремонт, а також на реконструкцію, модернізацію або інші поліпшення невиробничих засобів. Типові бухгалтерські проведення з обліку амортизації основних засобів підприємства наведені в табл. 1.7.

Таблиця 1.7 – Типові бухгалтерські проведення з обліку амортизації основних засобів підприємства*

Господарські операції	Кореспонденція	
	Дебет	Кредит
Нараховано амортизацію об'єктів призначення:		
Виробничого наприклад	23	131
загальновиробничого	91	
адміністративного	92	
збутового	93	
культурного	949	

*Складено на основі [20].

Інвентаризація основних засобів має проводитися не рідше одного разу на рік. Інвентаризацію будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів дозволено проводити один раз у три роки.

Інвентаризацію основних засобів проводить комісія, призначена наказом керівника підприємства, з компетентних осіб, які знають об'єкт інвентаризації, ціни, первинний облік. Очолює комісію керівник або його заступник. Результати інвентаризації записують в інвентаризаційну відомість, яку складають за кожним місцезнаходженням об'єкта посадові особи, відповідальні за їх збереження. Форма опису забезпечує відображення даних інвентаризації на три дати з метою скорочення обсягу робіт під час щорічного проведення Інвентаризації основних засобів. При виявленні об'єктів основних засобів, які не взяті на облік, або при виявленні недостачі складають належні акти. Об'єкти основних засобів, які раніше не були прийняті на облік, оцінюють за відновною вартістю і зараховують до складу інших доходів від звичайної діяльності [15].

Недостача об'єктів основних засобів за залишковою вартістю списується з кредиту рахунка 10 «Основні засоби» на дебет рахунка 976 «Списання необоротних активів». Сума зносу, нарахована по цих об'єктах, відображається записом по дебету рахунка 131 «Знос основних засобів» і кредиту рахунка 10 «Основні засоби».

Якщо на час виявлення недостачі основних засобів винні особи не були встановлені, то вартість таких засобів відображається на за балансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Після встановлення винуватців недостачі (псування) основних засобів сума, що підлягає відшкодуванню, відображається по дебету рахунка 375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків» і кредиту рахунка 716 «Відшкодування раніше списаних активів» з одночасним списанням цієї суми з кредиту рахунка 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» [15].

Після того як інвентаризація закінчилася, оформлені в установленому порядку інвентаризаційні описи передають до бухгалтерії. Бухгалтерія повинна звірити фактичну наявність активів і зобов'язань з даними бухгалтерського обліку. За тими обліковими статтями, щодо яких встановлено розбіжності, вона складає звіряльні відомості. Для інших необоротних матеріальних активів і капітальних інвестицій застосовують Звіряльну відомість результатів інвентаризації необоротних активів.

Переоцінена первісна вартість і знос об'єкта основних засобів визначаються як добуток відповідно первинної вартості або зносу на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається шляхом ділення справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість [15]. У разі вибуття об'єктів основних засобів, які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості таких об'єктів включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

Порядок відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних з переоцінкою об'єктів основних засобів, наведено в табл. 1.8.

Таблиця 1.8 – Облік операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів*

Зміст господарської операції	Дебет рахунка	Кредит рахунка
1.Відображення результатів дооцінки основних засобів	10	423
	423	131
2.Відображення результатів уцінки основних засобів	131	10
	975	10
3.Відображення результатів уцінки основних засобів раніше дооцінених	131	10
	423	10
	975	10
4.Відображення результатів до оцінних засобів раніше уцінених	10	746
	10	423
	423	131
5.Відображення суми перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок об'єкта основних засобів при їх вибутті з підприємства	423	441

*Складено на основі [17].

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів відображається в складі додаткового капіталу (рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів»).

У разі переоцінки окремого об'єкта основних засобів за справедливою вартістю, сума такої переоцінки включається до складу додаткового капіталу. При цьому, всі інші активи, що належать до цієї групи, також підлягають переоцінці [15].

У разі перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів при черговій дооцінці вартості, різниця між сумою останньої дооцінки залишкової вартості об'єкта і зазначеним перевищенням включається до складу доходів звітного періоду (рахунок 746 «Інші доходи від звичайної діяльності»). При цьому, різниця також відображається в складі додаткового капіталу (рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів») [15].

У разі перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів, це перевищення спрямовується на зменшення додаткового капіталу (дебет рахунка 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів») з включенням різниці між сумою чергової уцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням до витрат звітного періоду [15].

Ці проводки та відображення в рахунках є стандартними процедурами у бухгалтерському обліку при оцінці, дооцінці та уцінці основних засобів. Варто зазначити, що конкретний підхід та рахункова політика можуть різнитися в залежності від юрисдикції, внутрішніх правил підприємства та міжнародних стандартів фінансової звітності, таких як МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності) чи національні стандарти [18].

Для забезпечення оптимальної експлуатації та продовження терміну служби основних засобів необхідно регулярно проводити ремонтні роботи, включаючи поточний та капітальний ремонти. Основний принцип, що лежить в основі цього поділу, полягає в складності та періодичності проведення ремонтних заходів. Існують два способи здійснення ремонтних робіт на основних засобах: підрядний і господарський. Так, при підрядному способі всі види ремонтних робіт виконуються спеціалізованою підрядною організацією, а підприємство-замовник здійснює оплату за роботи, представлені у розрахунково-платіжних документах. При акцепті розрахунково-платіжних документів підрядника, в бухгалтерському обліку підприємства-замовника здійснюється запис по кредиту рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядчиками» на суму, прийняту до оплати відповідно до розрахунково-платіжних документів підрядних організацій (згідно з договірною вартістю робіт) [22].

Водночас робиться запис по дебету рахунків: 23 «Виробництво», 91 «Загальновиробничі витрати» (для ремонту об'єктів виробничого призначення), 92 «Адміністративні витрати» (для ремонту об'єктів загальногосподарського призначення), 93 «Витрати на збут» (для ремонту

об'єктів основних засобів, які використовуються в підрозділах, зайнятих збутом продукції), 949 «Інші витрати операційної діяльності» (для ремонту об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення) та інші. Також робиться запис по дебету рахунка 641 «Розрахунки за податками» у кореспонденції з кредитом рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками» [22].

При господарському способі виконання робіт з ремонту основних засобів, витрати на ремонт відображаються на дебеті рахунків, що відповідають за облік витрат виробництва або обігу. Якщо ремонт виконується ремонтним цехом підприємства, то облік таких затрат здійснюється на дебеті рахунків [22]:

1) рахунок 23 «Виробництво» в кореспонденції з кредитом рахунків, таких як 201 «Сировина і матеріали», 207 «Запасні частини» та інші (для вартості використаних матеріалів і запасних частин у процесі ремонту);

2) рахунок 22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» (для вартості використаного інструменту та пристосувань у виробництві);

3) рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці»;

4) рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням» (для заробітної плати працівникам за виконані ремонтні роботи та суми страхових внесків на соціальні заходи) та інші.

Собівартість виконаних ремонтних робіт, визначена за рахунком 23 «Виробництво», списується з кредиту цього рахунку на витрати відповідних господарських підрозділів, де знаходяться використані об'єкти після ремонту (рахунки 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності» та інші). Виконані роботи оформлюються Актом приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (ф. № 03 - 2), на підставі якого здійснюються відповідні записи в інвентарних картках з вказівкою дати і вартості ремонту.

Ремонт основних засобів та облік ремонту основних засобів регламентують П(С)БО 7 «Основні засоби» і Методичні рекомендації з

бухгалтерського обліку основних засобів, затверджені наказом Міністерство фінансів від 30.09.2003 № 561 . Ремонт основних засобів можна поділити на дві основні категорії: підтримання в робочому стані та поліпшення [22].

Підтримання в робочому стані включає технічний огляд, нагляд, обслуговування та ремонт з метою збереження об'єкта в робочому стані. Витрати на такі ремонти включаються до загальних витрат підприємства [22].

Поліпшення основних засобів спрямовані на покращення їх характеристик з метою збільшення майбутніх економічних вигоди від їх використання. Такі ремонти визнаються капітальними інвестиціями і включаються до первісної вартості основних засобів [22].

Враховуючи ці відмінності, підтримання в робочому стані та поліпшення основних засобів мають різну мету і обліковуються відповідно до встановлених правил і рекомендацій [22].

Документальне оформлення ремонту основних засобів має важливе значення для забезпечення правильного обліку та внесення відповідних записів. Для суб'єктів державного сектору Міністерства фінансів затвердив типові форми з обліку та списання основних засобів ще у 2016 році, які можуть застосовувати будь-які юридичні особи, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності [14].

Важливо, щоб документи, що використовуються для оформлення ремонту основних засобів, належним чином відображали всі необхідні дані та факти і були відповідним чином затверджені і використовувалися згідно з встановленими нормативно-правовими вимогами. Типові бухгалтерські проведення з обліку з ремонту основних засобів наведені в табл. 1.9.

В табл. 1.9 наведено бухгалтерські проведення, які використовуються для обліку ремонту основних засобів, які визначають дебетові та кредитові рахунки, які використовуються для відображення витрат на ремонт, передачі коштів постачальнику або підряднику, акумулювання витрат та включення їх до первісної вартості основних засобів.

Таблиця 1.9 – Типові бухгалтерські проведення з обліку з ремонту основних засобів підприємства*

Господарська операція	Дебет	Кредит
1. Витрати на ремонт основного засобу	Рахунок 23 або 91 або 92	Рахунок 63 або 65 або 66 або 20
2. Передача коштів постачальнику або підряднику за ремонт	Рахунок 63 або 65 або 66	Рахунок готівки або банку
3. Акумуляування витрат на поліпшення основного засобу	Субрахунок 152	Рахунок 23 або 20 або 22 або 63
4. Включення витрат на поліпшення до первісної вартості основного засобу	Рахунок 10	Субрахунок 152

*Складено на основі джерела [20].

Облік основних засобів включається до розділу форми № 1-м «Баланс». Основні засоби представляють значну частину активів підприємства і включають такі об'єкти, як нерухомість, машини, обладнання, транспортні засоби та інші матеріальні активи, які використовуються для виробничої або комерційної діяльності. У формі № 1-м «Баланс» облік основних засобів зазвичай відображається в першому розділі активу «Необоротні активи». Кожен основний засіб, що включається до балансу, зазвичай описується окремим рядком, який містить інформацію про його назву, кількість, початкову вартість або балансову вартість, амортизацію та, можливо, залишкову вартість.

Рух та облік основних засобів, нарахування зносу, придбання та вибуття основних засобів відображається у формі №5-м «Примітки до річної фінансової звітності». Форма №5-м використовується для деталізації і пояснення показників, включених до форми № 1-м «Баланс».

У формі №5-м «Примітки до річної фінансової звітності» відображається більш детальна інформація щодо основних засобів, зокрема їх опис, стан, вартість, амортизацію, перспективи використання тощо.

1.3. Управлінський аналіз як інструмент системи управління підприємство

Управлінський аналіз є важливою складовою господарського аналізу, що базується на визначених стандартах та методологіях, які регулюють проведення аналізу та встановлюють вимоги до його результатів. яка дозволяє підприємствам виявляти сильні та слабкі сторони своєї діяльності, а також розробляти ефективні стратегії для досягнення успіху [12].

Наше дослідження праць вчених та фахівців показало [6], що ефективна система організації управлінського обліку підприємства базується на наступних основних принципах [12-15]:

1. Безперервність оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність буде тривати далі.

2. Єдині планово-облікові одиниці виміру планування та облік здійснюється в єдиних планово-облікових одиницях, що забезпечує співставність при аналізі господарської діяльності та зв'язок між фінансовим та управлінським обліком.

3. Оцінка результатів діяльності центрів відповідальності планування, облік, контроль і розрахунок прибутку проводяться в розрізі кожного підрозділу (центру відповідальності), що дозволяє визначати тенденції та перспективи розвитку кожного підрозділу.

4. Спадкоємність та багаторазове використання інформації цей принцип спрощує систему обліку і забезпечує її ефективність, дозволяючи створити раціональну та економну систему обліку відповідно до розмірів та масштабів виробничої діяльності.

5. Бюджетний (кошторисний) метод управління включає складання кошторисів витрат та визначення доходів за видами діяльності, підрозділами та підприємством в цілому, а також аналіз відхилень від плану.

6. Повнота та аналітичність інформації показники, що приводяться в звітах, повинні містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарської діяльності, що можуть вплинути на управлінські рішення.

7. Періодичність інформація з метою прийняття управлінських рішень повинна подаватися періодично в залежності від цілей використання.

На нашу думку, ці принципи сприяють побудові ефективної системи управлінського обліку, яка дозволяє забезпечити правильне планування, контроль та аналіз діяльності підприємства.

Дослідження показало [7], що одні вчені та фахівці визначають його як процес аналізу та оцінки всіх компонентів управління підприємством і розробки рекомендацій щодо покращення ефективності, а інші – бачать управлінський аналіз як інструмент для виявлення інноваційних можливостей та аналізу їх впливу на підприємство.

Існує багато визначень поняття сутності, змісту, ролі управлінського аналізу, що показав аналіз наукових та практичних праць [12,13,14,15], але у всіх визначеннях управлінського аналізу відмічається що управлінський аналіз це інструмент для підвищення ефективності діяльності підприємства і прийняття управлінських рішень. Більшість авторів підкреслюють його системний характер, який передбачає аналіз усіх аспектів діяльності підприємства. Важливим аспектом також визнається виявлення проблем та розробка стратегій для їх вирішення [7].

Деякі автори [12,13,14,15] роблять акцент на стратегічній спрямованості управлінського аналізу, інші [16,17,18,19], навпаки, на оперативній. Рівень деталізації у визначеннях також відрізняється деякі автори дають загальне визначення, інші фокусуються на конкретних показників більш детально. Деякі автори роблять акцент на внутрішніх ресурсах та можливостях підприємства, інші зауважують важливість зовнішніх факторів. Використання методів та інструментів також може відрізнятися залежно від конкретних потреб підприємства, серед яких можна

виділити соціологічні та аналітичні методи [7]. Класифікація методів аналізу та обліку наведена в табл. 1.10.

Таблиця 1.10 – Класифікація методів аналізу та обліку

Соціологічні методи	Аналітичні методи
Метод опитування	Метод порівняння
Метод спостереження	Балансовий метод
Метод аналізу	Індексний метод
Метод експерименту	Статистичний метод
	Метод абсолютних різниць
	Метод ланцюгових підстановок
	Графічний метод

*Складено на основі джерела [7]

Важливо зазначити, що управлінський аналіз основних засобів має бути комплексним і системним. Він повинен ґрунтуватися на вивченні всіх аспектів, пов'язаних з їх використанням, а також враховувати вплив зовнішніх та внутрішніх факторів [7].

Важливо, щоб управлінський аналіз основних засобів був на постійній основі, це дозволить підприємству своєчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та вносити необхідні корективи в свою стратегію управління основними засобами.

Так, аналіз основних засобів підприємства, як елементу необоротних активів, та ефективності їх використання. Для отримання об'єктивних результатів аналізу використання основних засобів доцільно використовувати показники ефективності (табл. 1.11).

До показників, які характеризують ефективність використання основних засобів, належать: фондоддача, фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт введення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт зносу основних засобів, сума прибутку на одну гривню основних засобів. Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність викорис-

Таблиця 1.11 – Показники ефективності основних засобів*, **

Показники ефективності ОЗ	Формула розрахунку	Визначення
Фондовіддача (коефіцієнт оборотності ОЗ)	$\frac{\text{Чистий дохід (ф.2 ряд 2000)}}{\text{Середньорічна первісна вартість}} \\ ((\text{ф.1 1011 гр.3} + \text{ф.1 1011 гр.4})/2)$	Віддачу ОЗ за доходом протягом звітного періоду. Збільшення = зростання віддачі. Недоліком є інфляційні процеси, переоцінка ОЗ порушує співвідношення даних по роках.
Фондомісткість	$\frac{\text{Середньорічна вартість ОЗ}}{\text{Чистий дохід (ф.2 ряд 2000)}} \\ ((\text{ф.1 1011 гр.3} + \text{ф.1 1011 гр.4})/2)$	Те ж саме, що й фондовіддача, але навпаки. Збільшення зменшення ефективності (віддачі).
Фондоозброєність	$\frac{\text{Первісна вартість активної частини ОЗ}}{\text{Кількість промислово виробничого персоналу}}$	Відображає оснащення виробництва основними засобами. Недолік: якщо переоцінка ОЗ не проводилася не відображає реального стану.
Коефіцієнт введення (оновлення) ОЗ	$\frac{\text{Первісна вартість ОЗ, що введені в експлуатацію (ф. 5 або примітки)}}{\text{Первісна вартість ОЗ на кін. (ф.1 ряд. 1011 гр. 4)}}$	Відображає частку ОЗ, які були оновлені протягом періоду. Зростання є позитивним явищем.
Коефіцієнт вибуття ОЗ	$\frac{\text{Первісна вартість ОЗ, що вибули (ф. 5 або примітки)}}{\text{Первісна вартість ОЗ на поч. (ф.1 ряд. 1011 гр. 3)}}$	Відображає частку ОЗ, які вибули протягом періоду. Зростання показника може свідчити про продаж ОЗ, ліквідацію. Аналізувати треба у поєднанні з коефіцієнтом введення.
6.Коефіцієнт зносу ОЗ	$\frac{\text{Накопичений знос (ф. 1 ряд. 1012)}}{\text{Первісна вартість ОЗ на поч. (ф.1 ряд. 1011)}}$	Відображає застарілість ОЗ. Збільшення – негативне явище і свідчить про відсутність оновлення ОЗ.

*Джерело: розроблено на основі [21].

**ОЗ –основні засоби (скорочення).

тання основних засобів, є фондовіддача [21].

Висновки до першого розділу

У ході виконання першого розділу кваліфікаційної роботи були проведені дослідження теоретичним аспектам та питанням досліджень сутності і класифікації основних засобів підприємства, особливості їх фінансового обліку та управлінського аналізу. На основі проведених досліджень можна сформулювати наступні висновки:

1. Питання підходів до оцінки сутності та класифікації основних засобів підприємства були розглянуті в даному розділі за науковим підходом в працях вчених, а також й за практичним підходом на основі дослідження практичних джерел та в нормативних документів з фінансового обліку (Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 31 березня 1999 року № 87 з послідуючими змінами та доповненнями, та Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 28 жовтня 1998 року N 1706 з послідуючими змінами та доповненнями) та податкового обліку (Податковий кодекс України, затверджений Наказом Верховної Ради України №2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами)). Досліджена та наведена класифікація основних засобів підприємства відповідно до НП(С)БО 1, П(С)БО 7 Податкового Кодексу України.

2. Доведено, що метою обліку основних засобів є формування інформації про факти господарської діяльності, їх фінансовий і податковий облік, відображення у звітності та надання інформації користувачам з метою прийняття рішень для управління підприємством та вкладання в нього капіталу та ресурсів. Досліджено особливості аналітичного та синтетичного обліку основних засобів на підприємстві, зносу та амортизації, ремонту та відновлення, проведення інвентаризації, порядку переоцінки і дооцінки відповідно до нормативних документів, відображення в формах фінансової звітності. Після розгляду кожного напрямку синтетичного обліку основних засобів наведена кореспонденція рахунків з їх фінансового обліку на підприємстві.

3. В ході дослідження встановлено, що управлінський аналіз є ключовим елементом в системі управління підприємством, який призначений для внутрішнього користування та має конфіденційний характер, спрямований на оцінку поточних і майбутніх результатів діяльності структурних підрозділів та підприємства в цілому з метою прийняття

оперативних управлінських рішень. Він базується на методології економічного аналізу та входить у склад управлінського обліку.

4. Досліджена організація управлінського аналізу на підприємстві, яка включає послідовні етапи: попередній огляд узагальнюючих показників; поглиблений аналіз показників; комплексна оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності для формування управлінських рішень. Для проведення цих етапів використовуються різні методи, такі як метод опитування. Проведено дослідження методів управлінського аналізу та надана їх характеристика.

5. Наше дослідження підтвердило, що підприємствам рекомендується впровадити систему управлінського аналізу основних засобів, що відповідає їхнім потребам та специфіці діяльності. Для проведення управлінського аналізу рекомендується використовувати комплексний підхід, який включає в себе використання різних методів та інструментів, в тому числі для основних засобів підприємства. Результати управлінського аналізу основних засобів підприємства повинні використовуватися для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та покращення ефективності управління підприємством та ефективності використання його основних засобів.

5. Результати дослідження, які наведені в 1 розділі кваліфікаційної роботи, були опубліковані та доповідались на наукових конференціях і наукових колоквиумах в ОНТУ в 2023-2024 р. та опубліковані у 2-ох тезах конференцій та доповідей наукового колоквиуму [6,7,10 та Додаток Д].

2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» розташоване за адресою: м. Вознесенськ Миколаївської області, на перетині головних торгових магістралей на Півдні України. ТОВ «Вознесенський коньячний завод» підприємство, оснащене автоматизованим обладнанням з комп'ютеризованим управлінням, яке дозволяє робити спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати». На підприємстві є декілька видів виробництв, забезпечених необхідним технологічним обладнанням і механізмами, з наступними можливостями і видами робіт [11]:

- первинне виноробство (переробка винограду, виробництво виноматеріалів для вин коньячних виноматеріалів);
- первинне плодове виноробство (переробка плодів і ягід, виробництво плодових виноматеріалів);
- коньячне виробництво повного циклу (дистиляція коньячних виноматеріалів, витримка коньячних спиртів, купажування);
- дистиляція плодових матеріалів, витримка плодових спиртів;
- вторинне виноробство (розлива тихих вин, розлив коньяків, розлив плодових бренді і алкогольних напоїв);
- виробництво не освітленого концентрованого яблучного або виноградного соку.

Дослідження даних підприємства та його діяльності показало [11], що для виробництва міцних напоїв на основі дистиляції на підприємстві працюють 3 три установки:

- блок з потужністю 1000 л. абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 250 літрів абсолютного алкоголю на добу;
- блок з потужністю 12000 літрів абсолютного алкоголю на добу.

Загальна потужність виробництва складає 2,02 млн л абсолютного алкоголю в сезон (жовтень – березень). При продовженні дистиляційного періоду, обсяг збільшується пропорційно. Для витримки продукції є відділення виробництва вина в дубових бочках, яке розраховане на 333 тис. л. ємності для 3,36 млн. л. Для переробки фруктів працює лінія обладнання переробки яблук (Flottwec TM) – 8,6 тис. т в сезон (Вакуум – випаровувач з аромо уловлювачем на 3 тис л на годину, а парк зберігання становить – 1,99 млн л) [11].

Виробництво брендів у пляшках включає [11]:

– 3 лінії розливу брендів в пляшки 0,25-0,5 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– 1 лінія розливу вина в пляшки 0,5-0,7-0,75 л. продуктивністю 3 тис. пляшок на годину;

– сувенірна лінія – 300 пляшок в годину.

Річна потужність розливу підприємства одну зміну становить 6,3 млн. л коньяку і 2,9 млн. л вина (без урахування сувенірного цеху). Підприємство займається і переробкою винограду: стаціонарне закрите будівля включає три лінії з дробильними установками, пневматичними пресами, фільтр-пресами потужністю 8000 тон винограду в сезон [11].

Техніко-економічну характеристику доповнює розрахунок основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» на початок 2021-2022 років в табл. 2.1 за методичним підходом, наведеним в джерелі [4].

Аналіз показників в табл. 2.1 свідчить про те, що у звітному році чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис. грн, або 27,59%. Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 3034,5 тис. грн, або 16,69%. Повна собівартість реалізованої продукції зросла на 4367,6 тис. грн, або 21,09%. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції зменшилися на 5 коп., або 5,06%. Фінансовий результат до оподаткування знизився на

Таблиця 2.1 – Основні фінансово-економічних показників діяльності підприємства за 2020–2022 роки*

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	27988,1	20945,9	26724,2	5778,3	27,6
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	22782,2	18177,6	21212,1	3034,5	16,7
3. Адміністративні витрати, тис. грн.	-	-	-	-	-
4. Інші операційні витрати, тис. грн.	4901,8	2533,1	3866,2	1333,1	52,6
5. Валовий прибуток, тис. грн.	5205,9	2768,3	5512,1	2743,8	99,1
6. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	27684,0	20710,7	25078,3	4367,6	21,1
7. Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, коп.	98,9	98,9	93,8	-5,0	-5,1
8. Фінансовий результат до оподаткування, в т.ч.:	304,1	187,2	132,6	-54,6	-29,2
- від основної операційної діяльності, тис. грн.	5205,9	2768,3	5512,1	2743,8	99,1
- від іншої операційної діяльності, тис. грн.	-4901,8	-2533,1	-3866,2	-1333,1	52,6
- від фінансової діяльності, тис. грн.	-	-	-	-	-
- від іншої діяльності, тис. грн.	-	-48,0	-1513,3	-1465,3	в30 р.
9. Податок на прибуток, тис. грн.	54,7	33,7	23,9	-9,8	-29,1
10. Чистий прибуток, тис. грн.	249,4	153,5	108,7	-44,8	-29,2
11. Матеріальні витрати, тис. грн.	24937,4	19322,8	23691,7	4368,9	22,6
12. Матеріаловіддача, грн.	1,1	1,1	1,1	0,0	4,1
13. Матеріаломісткість продукції, грн.	0,9	0,9	0,9	0,0	-3,9
14. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб.	26,0	28,0	27,0	-1,0	-3,6
15. Продуктивність праці одного працівника облікового складу, грн.	1076465,4	748067,9	989785,2	241717,3	32,3
16. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	1335,3	1581,8	1986,0	404,2	25,6
17. Середня річна заробітна плата одного штатного працівника облікового складу, грн.	51357,7	56493,5	73555,6	17062,7	30,2
18. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	10353,5	13569,9	13681,8	111,9	0,8
19. Фондовіддача, грн.					
- по продукції	2,7	1,54	1,95	0,41	26,54
- по прибутку	0,5	0,2	0,4	0,2	97,49
20. Фондорентабельність, %	2,41	1,13	0,79	-0,34	-29,76

Продовження табл. 2.1.

Показники	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
				абс.	%
21. Середня річна вартість оборотних, тис. грн.	33818	34641,45	51013,2	16371,75	47,26
22. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	0,83	0,60	0,52	-0,08	-13,33
23. Рентабельність продукції, %	22,85	15,22	25,99	10,76	x
24. Рентабельність виробництва, %	0,69	0,44	0,2	-0,18	x
25. Середня річна сума дебіторської заборгованості	6237,85	5780,9	3029,75	-1421,95	-31,94
26. Середня річна сума кредиторської заборгованості	34692,10	29059,25	17798,35	-4746,20	-21,05
27. Коефіцієнти ліквідності балансу					
- коефіцієнт поточної ліквідності	0,93	1,04	1,07	0,03	x
- коефіцієнт швидкої ліквідності	0,16	0,95	0,39	0,21	x
- коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0	0	0	x

* Розраховано на підставі даних фінансової та статистичної звітності підприємства [11] та методичним підходом [4].

54,6 тис. грн, або 29,17%. Прибуток від основної операційної діяльності зріс на 2743,8 тис. грн, або 99,11%. Тоді як збиток від іншої операційної діяльності збільшився на 1333,1 тис. грн, або 52,63%.

Наше дослідження показало, що покращились показники ефективності використання:

1. Трудових ресурсів підприємства у 2022р. в порівнянні з 2021 р., про що свідчить: збільшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 241717,33 грн., незважаючи на зниження середньої облікової кількості працівників на одну особу або 3,57%. Середня річна заробітна плата одного працівника зросла на 17062,70 грн. або 30,20%,

2. Матеріальних ресурсів підприємства, про що свідчить збільшення матеріаловіддачі на 0,04 грн. або 4,06%, до 1,13 грн., що вказує на ефективніше використання матеріальних ресурсів та зменшення матеріаломісткості продукції на 3,90%.

3. Фондовіддачі по продукції, яка збільшилася на 26,54%, а по прибутку майже вдвічі на 97,49%, що свідчить про ефективніше використання

основних засобів. Фондорентабельність знизилася на 29,76%, що свідчить про зменшення прибутковості активів підприємства.

4.Рентабельність продукції зросла на 10,76%, що є позитивним результатом основної операційної діяльності підприємства, тоді як рентабельність виробництва знизилася, що може свідчити про збільшення виробничих ресурсів на основну операційну діяльність та на виробничий процес.

5.Середня річна сума дебіторської та кредиторської заборгованості зменшилась на 31,94% та 21,05% відповідно, що може вказувати на покращення платіжної дисципліни та управління фінансовими ресурсами підприємства й позитивно впливає на фінансовий стан підприємства.

6.Коефіцієнти ліквідності балансу знаходяться не в межах нормативів (баланс не є абсолютно ліквідним), що свідчить про наявність проблем з платоспроможністю підприємства, недостатність оборотних коштів та активів, що швидко реалізуються для покриття поточних зобов'язань, але у 2022 р. в порівнянні з 2021 р.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконано за методичним підходом, який наведено а джерелах [1-3] на основі наших досліджень, розрахунків та висновків та даних фінансової звітності підприємства [11].

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.2 та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.2 видно, що фінансовий результат до оподаткування зменшився на -54,6 тис. грн або -29,17%, що негативно характеризує його. Це відбулось за рахунок зменшення фінансового результату від іншої операційної діяльності на 1333,1 тис. грн або 52,63 % та фінансового ре-

Таблиця 2.2 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку	2021 рік		2022 рік		Відхилення	
		тис.грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	2768,3	1478,79	5512,1	4156,93	2743,8	99,16
2. Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	-2533,1	-1353,15	-3866,2	-2915,68	-1333,1	52,62
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	235,2	125,64	1645,9	1241,25	1410,26	в 6,0 р.
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200+2220-2250-2255	-	-	-	-	-	-
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-48	-25,64	-1513,3	-1141,25	-1465,25	в 30,5 р.
6. Фінансовий результат до оподаткування	2290 (2295)	187,2	100	132,6	100	-54,6	-29,17

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

зультату від іншої діяльності на 1465,3 тис. грн або в 30,5 раз. Проте слід відзначити збільшення прибутку від реалізації продукції на 2743,8 тис. грн або 99,11%, Фінансовий результат до оподаткування впродовж двох років формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції. Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.3. та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.3 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності*

Показники	Алгоритм розрахунку	2021 рік	2022 рік,	Відхилення	
		тис. грн	тис. грн.	тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	18177,6	21212,1	3034,5	16,73
3. Адміністративні витрати	2130	-	-	-	-
4. Витрати на збут	2150	-	-	-	-
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	2768,3	5512,1	2743,8	99,16

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.3 видно що відбулось збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 2743,8 тис. грн. або в 99,16% за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 5778,3 тис. грн. або 27,59%, собівартість реалізованої продукції на 3034,5 тис. грн. або 16,73%.

Детальний аналіз формування фінансових результатів від іншої операційної діяльності показав, що у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» інші операційні витрати склали 2533,1 та 3866,2 тис. грн за попередній та звітний рік відповідно що негативно характеризує діяльність підприємства.

Детальний аналіз формування фінансових результатів від іншої діяльності був відсутній впродовж досліджуваного періоду. Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.4 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.4 – Аналіз формування чистого прибутку*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	187,2	132,6	-54,6	-29,2
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	33,7	23,9	-9,8	-29,1
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295)±2300	153,5	108,7	-44,8	-29,2

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.4 видно що підприємство мало чистий прибуток впродовж двох років величина якого зменшилась на 44,80 тис. грн. або 29,20 % це відбулось за рахунок зменшення збитку до оподаткування на 54,60 тис. грн. або 29,17% та збільшення витрат з податку на прибуток на 9,80 тис. грн. або 29,08%.

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.5 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.5 – Аналіз рентабельності виробництва*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абс. відхил
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма№2 р.2290 (2295)	187,2	132,6	-54,6
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма№1 р.1011	13569,9	13681,75	111,85
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма№1 р.1195	34641,45	51013,20	16371,75
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	48211,35	64694,95	16483,6
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	0,39	0,20	-0,18

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Дані табл. 2.5 свідчать, що в звітному році порівняно з попереднім рентабельність виробництва зменшилась на 0,18% пункти. На це вплинули наступні фактори рентабельності виробництва:

– зменшення до оподаткування на 54,6 тис. грн.. здійснило негативний вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,1% пункти $(132,6 \div (13569,9 + 34641,45) - (187,2 \div (13569,9 + 34641,45))) = 0,00275 - 0,00388 = -0,0011 = -0,11\%$

– збільшення середньорічної вартості основних засобів на 111,85 тис. грн. здійснило негативний вплив та зменшило рентабельності виробництва на 0,001% пункти. $(132,6 \div (13681,75 + 34641,45) - (132,6 \div (13569,9 + 34641,45))) = 0,00274 - 0,00275 = -0,00001 = -0,001\%п.$

– збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 16371,75 тис.грн. негативний вплив та зменшило рентабельності виробництва на 0,069% пункти. $(132,6 \div (13681,75 + 51013,2) - (132,6 \div (13681,75 + 34641,45))) = 0,00205 - 0,00274 = -0,00069 = -0,069\%п.$

Перевірка: $-0,11 - 0,001 - 0,069 = -0,18\% п.$

2.3. Аналіз фінансового стану підприємства та ймовірності банкрутства підприємства

Аналіз фінансового стану ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконано за методичним підходом, який наведено а джерелах [1-3] на основі наших досліджень, розрахунків та висновків та даних фінансової звітності підприємства [11].

Аналіз динаміки валюти балансу підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.6 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.6 – Аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	На початок року	На кінець року	% зміни
Валюта балансу, тис.грн.:			
- попереднього року	35 199,1	50 183,2	42,6
- звітнього року	50 183,2	62 638,0	24,8

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.6 видно, що відбулось збільшення валюти балансу на кінець попереднього року порівняно з початком на 42,6%, а на кінець звітнього року на 24,8%, що попередньо можна охарактеризувати як позитивні зміни та свідчить про те, що збільшення валюти балансу на початок звітнього року та на кінець звітнього року на 14 454,8 тис. грн, є результатом розширення підприємством його діяльності впродовж двох років.

Для підтвердження чого треба зробити поглиблений аналіз динаміки валюти балансу. Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу здійснюється за допомогою табл. 2.7 та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.7 видно, що в звітному році в порівнянні з попереднім відбулось збільшення середнє річного значення валюти балансу яке супроводжувалось збільшення чистого доходу від реалізації в 1,3 разів.

Зменшення фінансового результату (збитку) до оподаткування у 0,7 разів свідчить про збільшення поточних витрат (адміністративних, витрат на збут та інші). Збільшення валюти балансу на кінець звітнього періоду у 1,2

Таблиця 2.7 – Поглиблений аналіз динаміки валюти балансу*

Показники	Попередній рік	Звітний рік	Коефіцієнт зміни
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис.грн.	20945,9	26724,2	1,3
2. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	187,2	132,6	0,7
3. Валюта балансу, тис.грн.: - на початок року - на кінець року	35199,1	50183,2	1,4
	50183,2	62638	1,2
4. Середнє річне значення валюти балансу, тис.грн.	42 691,15	56 410,6	1,3

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

рази свідчить про позитивну динаміку у валюті балансу.

Аналіз складу, структури та динаміки активів підприємства здійснюється за допомогою табл.А.1 Додатку А та методичним підходом [1-3]. Графік аналізу складу та динаміки активів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» зображений на рис. 2.1.

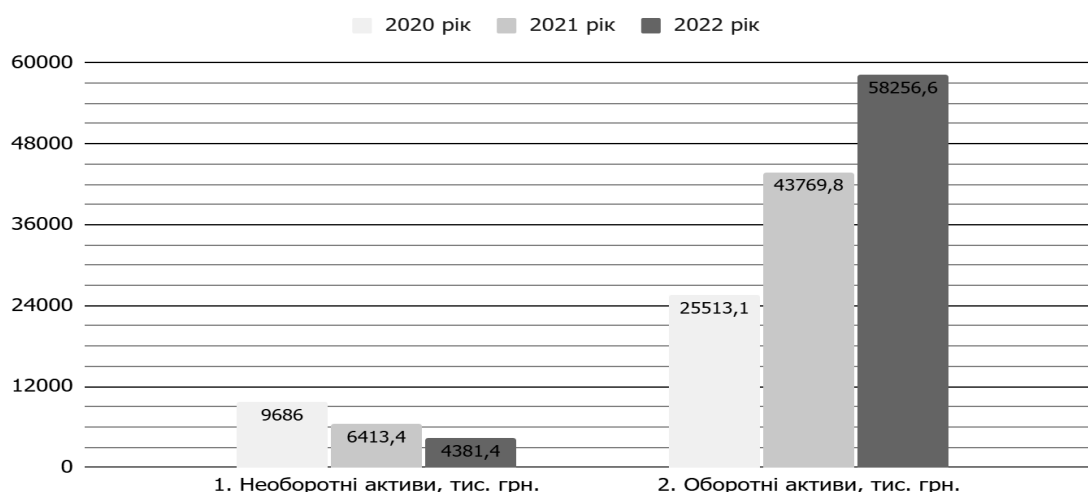

Рис. 2.1 – Аналіз складу та динаміки активів

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2022 роки*

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3] та табл. А.1 Додатку А.

З табл.А.1 Додатку А видно, що загальна сума активів збільшилась на 12454,8 тис. грн. або 24,82%. На кінець звітного року відбулись зміни в структурі активів підприємства, а саме збільшилась питома вага оборотних активів за рахунок запасів та коштів в розрахунках та відповідно зменшилась частка необоротних активів на 5,79%.

Результати аналізу наведені в Додатку А на табл. 1. Зображення діаграм аналізу складу, структури активів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2022 роки зображено на рис. 2.2.-2.4 розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3] та табл.А.1 Додатку А.

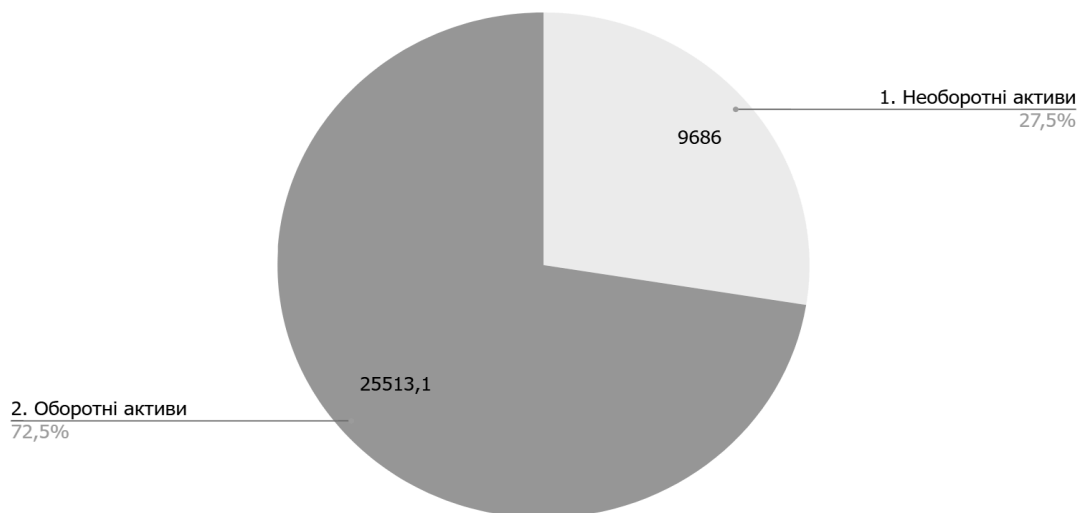

Рис. 2.2 – Аналіз складу, структури активів

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020 рік*

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3] та табл.А.1 Додатку А.

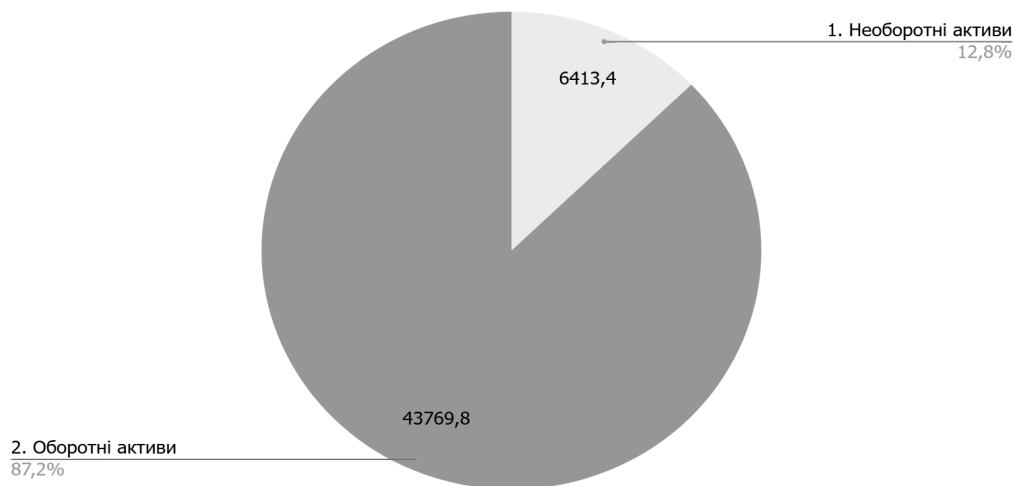

Рис.2.3 – Аналіз складу, структури активів

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2021 рік*

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3] та табл. А.1 Додатку А.

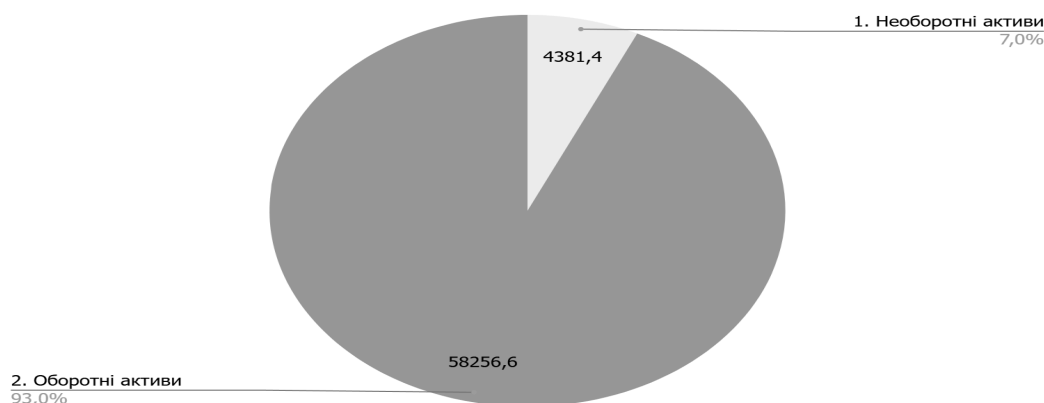

Рис. 2.4 – Аналіз складу, структури активів

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2022 рік

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3] та табл. А.1 Додатку А.

Динаміку оборотних активів та змін у їх структурі за досліджуваний період проаналізуємо на підставі табл. 2.8 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.8 – Аналіз складу, структури та динаміки оборотних активів*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	абс.	питомої ваги	в % до початку	в % до зміни
Оборотні активи всього, тис. грн., в тому числі:	1195	43769,8	58256,6	100	100	14486,8	х	33,10	100
– запаси	1100,	36573,4	37270,2	83,56	63,98	696,8	-19,58	1,91	4,81
– дебіторська заборгованість	1125÷ 1155	4781,7	1277,8	10,92	2,19	-3503,9	-8,73	-73,28	-24,19
– грошові кошти та поточні інвестиції	1160, 1165	74,8	93,8	0,17	0,16	19	-0,01	25,40	0,13
– інші активи	1170,	2339,9	19614,8	5,35	33,67	17274,9	28,32	в 7,4 р.	119,25

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.8 видно що оборотні активи на кінець звітного року порівняно з початком збільшились на 14 486,8 тис. грн. або 33,1 % це відбулось за рахунок збільшення інших оборотних активів на 17 274,9 тис. грн. або в 7,4 разів, грошових коштів та поточних фінансових інвестицій – на 19 тис. грн. або 25,4%, запасів - на 696,8 тис. грн. або в 1,91%, також відбулось

зменшення дебіторської заборгованості на 3503,9 тис. грн. або 73,28%. В структурі оборотних активів на початок звітної року найбільшу питому вагу займали запаси 83,56 %, частка дебіторської заборгованості складала 10,92%, інших оборотних активів – 5,35%, грошових коштів та фінансових інвестицій - 0,17% на кінець звітної року відбулись наступні зміни в структурі оборотних активів: зменшилась питома вага запасів на 19,58%п., дебіторської заборгованості на 8,73 %п., грошових коштів та фінансових інвестицій на 0,01%п., збільшилась питома вага інших оборотних активів питома вага на 28,32%п. Аналіз структури розміщення оборотних активів підприємства за сферами розміщення його окремих елементів здійснюється за на підставі даних форм №1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.9 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.9 – Аналіз структури розміщення оборотного капіталу
(оборотних коштів) підприємств*

Показники	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення		
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	абс.	%	за структурою
1. Сфера виробництва в тому:	22371,80	51,11	44603,00	76,56	22231,20	99,37	25,45
– виробничі запаси	22371,80	51,11	30639,30	52,59	8267,50	36,96	1,48
– незавершене виробництво	-	-	-	-	-	-	-
– витрати майбутніх періодів	-	-	13963,70	23,97	13963,70	100,0	23,97
2. Сфера обігу в тому числі:	21398,00	48,89	13653,60	23,44	-7744,40	-36,19	-25,45
– готова продукція	14201,60	32,45	6630,90	11,38	-7570,70	-53,31	-21,06
– грошові кошти	74,80	0,17	93,80	0,16	19,00	25,40	-0,01
– дебіторська заборгованість	4781,70	10,92	1277,80	2,19	-3503,90	-73,28	-8,73
– товари	-	-	-	-	-	-	-
– інші	2339,90	5,35	5651,10	9,70	3311,20	141,51	4,35
Всього оборотний капітал	43769,80	100,00	58256,60	100,0	14486,80	33,10	x

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.9 видно, що в звітному році порівняно з попереднім загальна величина оборотного капіталу підприємства збільшилась на 14486,8 тис. грн або на 33,10%. Це відбулось за рахунок збільшення капіталу, розміщеного у сфері виробництва на 22 231,20 тис. грн. або на 99,37%; та зменшення капіталу, розміщеного в сфері обігу на 7744,40 тис. грн. або на 36,19%.

В структурі оборотного капіталу попереднього року найбільшу питому вагу займає капітал, розміщений в сфері виробництва 51,11%, питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу склала 48,89%. В звітному році відбулись наступні зміни в структурі оборотного капіталу зменшилась питома вага капіталу, розміщеного в сфері обігу та відповідно збільшиться питома вага капіталу, розміщеного в сфері виробництва на 25,45% пунктів.

Аналіз використання оборотного капіталу (оборотних активів) підприємства та його окремих елементів здійснюється за допомогою табл. 2.10 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.10 – Аналіз використання оборотних активів*

Показники	Код рядка (алгоритм)	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн	Ф № 1 р. 1195	34641,45	51013,2	16371,75	47,24
2.1. Запаси	Ф № 1 р. 1100,	28818,1	36921,8	8103,7	28,12
2.2. Кошти в розрахунках	Ф № 1 р. 1120 ÷ 1155	4451,7	4529,75	78,05	1,75
2.3. Грошові кошти та поточні інвестиції	Ф № 1 р. 1160, 1165	42,45	84,3	41,85	98,59
2.4. Інші оборотні активи	Ф № 1 р. 1170	1329,2	10977,35	9648,15	725,86
3. Кількість днів в періоді	х	360	360	0	0
4. Одноденна виручка, тис.	р. 1 : р. 3	58,18	74,23	16,05	27,59
5. Потреба в оборотних коштах одного дня, тис. грн.	р. 2 : р. 3	96,23	141,7	45,48	47,26
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	Ф № 1 р. 1615	18544,8	17051,9	-7999,5	-30,14
7. Коефіцієнт оборотності	р. 1 : р. 2	0,6	0,52	-0,08	-13,33
8. Коефіцієнт завантаження	р. 2 : р. 1	1,65	1,91	0,26	15,42
9. Тривалість 1 обороту,	р. 3 : р. 7	595,39	687,2	91,81	15,42
9.1. В запасах	р. 2.1 : р. 4	495,3	497,37	2,07	0,42
9.2. В коштах в розрахунку	р. 2.2 : р. 4	76,51	61,02	-15,49	-20,25
9.3. В грошових коштах	р. 2.3 : р. 4	0,73	1,14	0,41	55,65
9.4. В інших оборотних коштах	р. 2.4 : р. 4	22,85	147,88	125,03	547,29
10. Економія (надлишок) оборотних коштів, тис. грн.	абс. від. по р. 9 · р. 5	х	13009,54	х	х
11. Кредиторська заборгованість, враховуючи економію оборотних коштів тис. грн.	р. 10 ± р. 6 за звітний рік	х	31554,34	х	х

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Розрахунки, наведені в табл. 2.10, свідчать що ефективність використання оборотних коштів підприємства в звітному році порівняно з попереднім погіршилась, про що свідчить зменшення коефіцієнту оборотності на 0,08 обороти, збільшення коефіцієнту завантаженості на 0,26 та збільшення тривалості одного обороту оборотних коштів на 2,07 днів (за рахунок зменшення часу в коштах в розрахунках – на 15,49 дня, та збільшення часу перебування коштів в запасах – на 2,07 дня, перебування в грошових коштах на 0,41 дня, інших оборотних коштах – на 125,03 дня). Це призвело до надлишку оборотних коштів у розмірі 13 009,54 тис. грн. Якщо оборотні кошти використовувались би на рівні попереднього року, то кредиторська заборгованість склала 31554,34 тис. грн.

Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства здійснюється за допомогою табл. 2.11 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.11 – Аналіз складу, структури та динаміки дебіторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	абс.	питомої ваги	в % до початку	% до деб.
Дебіторська заборгованість в тому числі:	1120÷1155	4781,7	1277,8	100	100	-3503,9	x	-73,28	100
1.1. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125, 1120	345,8	307,1	7,23	24,03	-38,7	16,8	-11,19	1,10
1.2. Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130÷1135 (1145)	3415,6	8,2	71,43	0,64	-3407,4	-70,7	-99,76	97,25
– за виданими авансами	1130	x	x	x	x	x	x	x	x
– з бюджетом,	1135	3415,6	8,2	71,43	0,69	-3407,4	-70,7	-99,76	97,25
– в тому числі з податку на прибуток	1136	x	x	x	x	x	x	x	x
– з нарахованих доходів	1140	x	x	x	x	x	x	x	x
– із внутрішніх розрахунків	1145	x	x	x	x	x	x	x	x
1.3. Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1020,3	962,5	21,34	75,32	-57,8	53,9	-5,67	1,65

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.11 видно, що дебіторська заборгованість на кінець звітного року порівняно з початком року зменшилась на 3 503,9 тис.грн. або на 73,28%. Це відбулось за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 38,7 тис.грн. або на 11,19%, дебіторської заборгованість за розрахунками з бюджетом зменшилась на 3 407,4 тис. грн. або 99,76% , інша поточна дебіторська заборгованість зменшилась на

57,8 тис. грн. або 5,67%. В структурі дебіторської заборгованості на початок звітного року найбільшу питому вагу займає дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом - 71,43%, питома вага іншої поточної дебіторської заборгованість склала 21,34%, а частка дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги 7,23%. На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі дебіторської заборгованості: збільшилась частка дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги на 24,03%п. та зменшилась частка дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом на 0,64%п. і іншої дебіторської заборгованості на 75,32%п.

Аналіз дебіторської заборгованості підприємства за строками непогашення проаналізуємо за допомогою таблиці 2.12 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.12 – Аналіз дебіторської заборгованості підприємства

за строками непогашення*

Показники		Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		Інша поточна дебіторська заборгованість		Абсолютне відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	за товари	іншої
Попередній рік	Всього, в тому числі:	345,8	100	1020,3	100	x	x
	– до 12 місяців	130,71	37,8	238,75	23,4	x	x
	– від 12 до 18 місяців	153,88	44,5	541,78	53,1	x	x
	– від 18 до 36 місяців	61,21	17,7	239,77	23,5	x	x
Звітний рік	Всього, в тому числі:	307,1	100	962,5	100	-38,7	-57,8
	– до 12 місяців	115,77	37,70	256,12	26,61	-14,94	17,37
	– від 12 до 18 місяців	154,02	50,15	426,39	44,3	0,14	-115,39
	– від 18 до 36 місяців	37,31	12,15	279,99	29,09	-23,89	40,22

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.12 видно, що в попередньому році найбільша частина дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, питомою вагою у розмірі 44,5% погашається у середній термін від 12 до 18 місяців, 37,8% - у найкоротший термін до 12 місяців, 17,7% - у термін до 36 місяців. В звітному році зменшується частина заборгованості, що погашається у найкоротший термін до 37,7% та частина заборгованості, що погашається у термін до 36 місяців до 12,15% та збільшується заборгованість до 18 місяців до 50,15%. В попередньому році найбільша частина іншої дебіторської заборгованості 53,1% погашається у термін до 18 місяців, 23,4% погашається у термін до 12 місяців та 23,5% - у термін до 36 місяців.

В звітному році збільшується частина заборгованості (табл. 3.12), що погашається у термін до 36 місяців до 29,09% та у термін до 12 місяців до 26,61%, та відповідно зменшується частина заборгованості що погашається у термін до 18 місяців до 44,3%. Ці зміни позитивно характеризують діяльність підприємства та свідчать про найшвидше отримання грошових коштів від дебіторів.

Виконання внутрішнього контролю за термінами повернення дебіторської заборгованості мають дуже велике значення для фінансових показників оборотності грошових коштів та капіталу підприємства, чим швидше оборотність дебіторської заборгованості тим швидше підприємство погашає свої обов'язки та знижується ризик залежності від позикових коштів та банкрутства.

Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства здійснюємо за допомогою табл. 2.13 та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.13 видно, що на кінець року порівняно з початком року джерела формування активів збільшились на 12454,8 тис. грн або 24,8 % це відбулось за рахунок збільшення поточних зобов'язань і забезпечень на 12346,1 тис. грн. або 29,2%, власного капіталу на 108,7 тис. грн. або 1,4%.

Впродовж двох років підприємство не мало довгострокових зобов'язань і забезпечень. В структурі джерел формування активів на початок звітнього

Таблиця 2.13 – Аналіз складу та динаміки джерел формування активів підприємства*

Показники	Код рядка	На початок	На кінець	Відхилення	
				абс	%
Всього джерел формування активів, тис. грн.	1900	50183,2	62638,0	12454,8	24,8
1. Власний капітал, тис. грн.	1495	7951,6	8060,3	108,7	1,4
– в % до усіх джерел		15,8	12,9	-3,0	х
1.1. Наявність власних оборотних коштів, тис.грн.	1495	1538,2	3678,9	2140,7	139,2
– в % до усіх джерел	1095	х	х	х	х
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення, тис	1595	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
2.1. Довгострокові зобов'язання, тис. грн.	1500÷	х	х	х	х
– в % до усіх джерел	1515	х	х	х	х
2.2. Довгострокові забезпечення, тис. грн.	1520,	х	х	х	х
– в % до усіх джерел	1525	х	х	х	х
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, тис. грн	1695	42231,6	54577,7	12346,1	29,2
– в % до усіх джерел		84,2	87,1	3,0	х
3.1. Короткострокові зобов'язання, тис. грн.	1600,	11514,1	6000,0	-5514,1	-47,9
– в % до усіх джерел	1610	22,9	9,6	-13,4	х
– в тому числі короткострокові кредити банків, тис	1600	11514,1	6000,0	-5514,1	-47,9
– в % до усіх джерел		22,9	9,6	-13,4	х
3.2. Кредиторська заборгованість, тис. грн.	1615÷	18828,7	17295,0	-1533,7	-8,1
– в % до усіх джерел	1630	37,5	27,6	-9,9	х
3.3. Поточні забезпечення, тис. грн.	1660	х	х	х	х
– в % до усіх джерел		х	х	х	х
3.4. Інші поточні зобов'язання, тис. грн.	1665,	11888,8	31282,7	19393,9	163,1
– в % до усіх джерел	1690	23,7	49,9	26,3	х

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

року найбільшу питому вагу займають поточні зобов'язання і забезпечення 84,2% частка власного капіталу 15,8% на кінець року відбуваються наступні зміни в структурі джерел формування активів, а саме: збільшується питома вага поточних зобов'язань і забезпечень до 87,1% , зменшується питома вага власного капіталу до 12,9%. Дані зміни можуть негативно охарактеризувати діяльність підприємства, що може натякати на відсутність достатності власного капіталу підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства здійснюємо на підставі табл. 2.14 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.14 – Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	На початок року	На кінець року	Відхилення	
				абс.	%
Власний капітал всього, тис. грн.,	1495	7951,6	8060,3	108,7	1,4
1. Зареєстрований (пайовий) капітал тис. грн. – в % до власного капіталу	1400	7100,0	7100,0	0,0	0,0
		89,3	88,1	-1,2	x
2. Капітал у дооцінках, тис. грн. – в % до власного капіталу	1405	x	x	x	x
		x	x	x	x
3. Додатковий капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1410	x	x	x	x
		x	x	x	x
4. Резервний капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1415	x	x	x	x
		x	x	x	x
5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн. – в % до власного капіталу	1420	851,6	960,3	108,7	12,8
		10,7	11,9	1,2	x
6. Неоплачений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1425	x	x	x	x
		x	x	x	x
7. Вилучений капітал, тис. грн. – в % до власного капіталу	1430	x	x	x	x
		x	x	x	x

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.14 видно, що власний капітал підприємства в звітному році порівняно з попереднім збільшився на 108,7 тис. грн.. або на 1,4%. Це відбулось за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку підприємства на 108,7 тис. грн. або на 12,8%; Власний капітал підприємства в попередньому році (табл. 3.14) формувався переважно за рахунок зареєстрованого (пайового) капіталу, та нерозподіленого прибутку, а в звітному це не змінилось.

Аналіз динаміки рентабельності капіталу підприємства здійснюється за даними форм №1-м «Баланс», форм № 2-м «Звіт про фінансові результати» за два роки за допомогою табл. 2.15 та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.15 видно, що, як в звітному, так і в попередньому році, всі показники рентабельності капіталу, мали не нормативне значення, що пов'язано з зменшенням чистого прибутку підприємства впродовж досліджуваного періоду

Таблиця 2.15 – Аналіз рентабельності капіталу підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Чистий прибуток (збиток) підприємства, тис. грн.	Ф № 2р. 2350	153,50	108,70	-44,80
2. Середня річна сума капіталу підприємства, тис. грн. , в тому числі:	Ф № 1 р. 1300	50183,20	62638,00	12454,80
– основного капіталу	Ф № 1, р. 1095,1200	6413,40	4381,40	-2032,00
– оборотного капіталу	Ф № 1 р.1195	43769,80	58256,60	14486,80
– власного оборотного капіталу	Ф № 1р. 1495–р.1095	6413,40	4381,40	-2032,00
3. Рентабельність капіталу, %	1/2 100%	0,31	0,17	-0,13
4. Рентабельність основного капіталу, %	1/2 100%	2,39	2,48	0,09
5. Рентабельність оборотного капіталу, %	1/2 100%	0,35	0,19	-0,16
6. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	x	x	x	x

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

В звітному році відбулось зміни показників рентабельності: рентабельності всього капіталу зменшилась на 0,13%п.,

Рентабельності основного капіталу збільшилась на 0,09%п., рентабельності оборотного капіталу на зменшилась 0,16%п., що пов'язане переважно зі зменшенням величини чистого прибутку на 44,80 тис. грн. та середньорічної величини відповідного капіталу: основного капіталу на 2032,00 тис. грн., та збільшення оборотного капіталу на 14486,80 тис. грн., дані зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості підприємства проведемо за допомогою табл. 2.16 та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.16. видно, що на кінець звітнього року порівняно з початком року, кредиторська заборгованість підприємства збільшилась на 17 860,2 тис. грн. або 58,14% це відбулось за рахунок зменшення складових: за товари работ послуги на 1 492,9 тис. грн. або 8,05 %. Кредиторська заборгованість за розрахунками зменшилась на 40,8 тис. грн. або 14,37% та наглядаємо

Таблиця 2.16 – Аналіз складу, структури та динаміки кредиторської заборгованості*

Показники	Код рядка	Абсолютна величина		Питома вага, %		Відхилення			
		на початок	на кінець	на початок	на кінець	абс.	питомої ваги	в % до поч.	% до кред.
Кредиторська заборгованість всього, в тому числі:	1610÷1630, 1690	30717,5	48577,7	100	100	17860,2	х	58,14	100
1.1. Кредиторська заборгованість за товари, роботи,	1615	18544,8	17051,9	60,37	35,1	-1492,9	-25,27	-8,05	-8,36
1.2. Кредиторська заборгованість розрахунками:	1610, 1620÷1630	283,9	243,1	0,93	0,5	-40,8	-0,42	-14,37	-0,23
довгостроковими зобов'язаннями	1610	х	х	х	х	х	х	х	х
– з бюджетом	1620	84,4	68,9	0,27	0,14	-15,5	-0,13	-18,36	-0,09
у т.ч. на прибуток	1621	33,7	23,9	0,11	0,05	-9,8	-0,06	-29,08	-0,05
– зі страхування	1625	42,2	34	0,14	0,07	-8,2	-0,07	-19,43	-0,05
– з оплати праці	1630	157,3	140,2	0,51	0,29	-17,1	-0,22	-10,87	-0,1
- за одержаними авансами	1635	х	х	х	х	х	х	х	х
– за розрахунками з учасниками	1640	х	х	х	х	х	х	х	х
- із внутрішніх розрахунків	1645	х	х	х	х	х	х	х	х
1.3. Інші поточні зобов'язання	1690	11888,8	31282,7	38,7	64,4	19393,9	25,69	в 1,6 раз	108,59

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Збільшення іншої поточної заборгованості на 19 393,9 тис. грн. або в 1,6 раз. В структурі кредиторської заборгованості на початок поточного року найбільшу питому вагу займала заборгованість за товари роботи послуги у розмірі 60,37%, питома вага іншої поточної заборгованості склала 38,7 % та заборгованості за розрахунками 0,93%.

На кінець звітного року відбулись наступні зміни в структурі кредиторської заборгованості, а саме: збільшилась питома вага іншої поточної заборгованості до 64,4%п. та зменшується питома вага

заборгованості за товари роботи і послуги та кредиторська заборгованість за розрахунками до 35,1%п. та 0,5%п. відповідно.

Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства можна виконати за допомогою табл. 2.17 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.17 – Порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства на кінець звітного року*

Показники	Д-т	К-т	Перевищення заборгованості	
			Д-т	К-т
1. Заборгованість за товари, тис. грн.	307,1	17051,90	х	16744,80
2. За розрахунками :	8,2	243,10	х	234,90
– за довгостроковими зобов'язаннями	х	х	х	х
– з бюджетом,	8,2	68,90	х	60,70
– у т.ч. з податку на прибуток	х	23,90	х	23,90
– зі страхування	х	34,00	х	34,00
– з оплати праці	х	140,20	х	140,20
– за розрахунками з учасниками	х	х	х	х
3. Інші види заборгованості	962,5	31282,70	х	30320,20
Всього	1286	48844,70	0,00	47558,7

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

З табл. 2.17 видно, що на кінець звітного року відбулось перевищення кредиторської заборгованості над дебіторської заборгованості на 47 558,7 тис. грн. за рахунок перевищення кредиторської заборгованості за всіма показниками

Аналіз типу фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та ймовірності банкрутства підприємства ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконано за методичним підходом, який наведено а джерелах [1-3] та звітності [11]. Аналіз фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства здійснюють за допомогою даних форми №1-м «Баланс» [11]. Аналіз фінансової стійкості підприємства за узагальнюючими показниками здійснюється за даними форми №1-м «Баланс» виконуємо за допомогою табл. 2.18 та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.18 видно що на початок попереднього року підприємство не мало власних оборотних коштів та короткострокових

Таблиця 2.18 – Аналіз фінансової стійкості підприємства за
узагальнюючими показниками*

Показники	Сума, тис.грн.		
	на початку попереднього	на кінець попереднього	на кінець звітнього
1. Власний капітал (1495)	7 798,1	7951,6	8060,3
2. Необоротні активи (1095)	9 686,0	6413,4	4381,4
3. Наявність власних оборотних коштів (1495-1095)	-1887,9	1538,2	3678,9
4. Короткострокові кредити банків (1600)	-	11514,1	6000,0
5. Загальна величина джерел формування запасів	-1887,9	13 052,3	9 678,9
6. Запаси (1100)	21 062,8	36573,4	37270,20
7. Надлишок (+) або нестача (-) оборотних коштів	-22950,0	-35 035,2	-33 591,3
8. Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (ряд. 5 – ряд. 6)	-22950,0	-23 521,1	-23 912,4
9. Джерела, що послаблюють фінансову напругу	26 544,3	18544,80	17051,90
10. Тип фінансової ситуації на підприємстві	нестійка	кризова	кризова

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

кредитів для покриття запасів навіть з урахуванням джерел що послаблюють напругу тому фінансова ситуація є нестійкою, але дуже близькою до кризової, на кінець попереднього року ситуація не покращилась – джерел що послаблюють фінансову напругу не вистачає для покриття нестачі коштів на формування запасів, та на кінець звітнього року фінансова ситуація знов є кризовою, але є величина власних оборотних активів. Можна зробити висновок про погіршення фінансового стану на кінець звітнього року.

Аналіз фінансовій стійкості підприємства за частковими показниками здійснюється за даними форми №1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.19 та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.19 видно що коефіцієнт автономії впродовж досліджуваного періоду не відповідає нормативному значенню. Коефіцієнт співвідношення власних та залучених коштів також не знаходиться в межах норм. Підприємство не мало достатньо власних оборотних коштів на початок попереднього року впродовж двох років дослідження ця нестача зменшується на кінець звітнього року.

Таблиця 2.19 – Аналіз фінансової стійкості підприємства

за частковими показниками*

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	На початок попереднього року	На кінець попереднього року	На кінець звітнього року	Нормативне значення
1. Коефіцієнт автономії (К _{авт})	1495	0,22	0,16	0,12	більше 0,5
	1900				
2. Коефіцієнт співвідношення залучених та власних коштів (К _ф)	1595+1695+ +1700	3,51	5,31	6,77	менше 1, більше 0.
	1495				
3. Наявність власних оборотних коштів (ОК _{вп})	1495 – 1095	-1887,90	1538,20	3678,90	збільшення
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{ман})	1495 – 1095	-0,24	0,19	0,46	0,4...0,6
	1495				
5. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами (К _з)	1495 – 1095	-0,24	0,19	0,46	0,1
	1495+1200				

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Коефіцієнт маневреності власного капіталу також не відповідає нормативному значенню на початок попереднього року. Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має від'ємне значення на початок попереднього року.

Таким чином за результатом аналізу фінансової стійкості підприємства можна зробити висновок про невідповідність всіх часткових показників нормативної значенням на початок попереднього року та кризовий фінансовий стан підприємства впродовж досліджуваного періоду. Підприємству необхідно терміново застосувати заходи щодо покращення його фінансового стану.

Аналіз ліквідності балансу здійснюється за даними форми №1-м «Баланс» допомогою табл. 2.20 та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.20 видно що баланс підприємства не є абсолютно ліквідним що не виконується перша, друга та четверта нерівності:

На початок $A1 < П1; A2 < П2; A3 > П3; A4 < П4.$

На кінець $A1 < П1; A2 > П2; A3 > П3; A4 < П4$

Таблиця 2.20 – Розрахунок абсолютних показників для аналізу ліквідності балансу звітного року*

Показники активу балансу	Сума, тис.грн.		Показники пасиву балансу	Сума, тис.грн.		Платіжний результат, тис.грн.	
	початок	кінець		початок	кінець	початок	кінець
А1 – Найбільш ліквідні активи (1160+1165)	74,8	93,8	П1 – Найбільш термінові зобов'язання 1605+1615÷1660+1690+1700	30717,5	48577,7	-30642,7	-48483,9
А2 –Активи, які можна реалізувати швидко (1120÷1155+1190)	7121,6	6928,9	П2 – Короткострокові пасиви (1600+1610)	11514,1	6000,0	-4392,5	928,9
А3 – Активи, які можна реалізувати повільно 1100+1110+1170++1200	36573,4	51233,9	Пз – Довгострокові пасиви (1500÷1520)	0,0	0,0	36573,4	51233,9
А4 – Активи, реалізація з труднощами (1095)	6413,4	4381,4	П4 - Постійні пасиви (1495+1665+1525+1526)	7951,6	8060,3	-1538,2	-3678,9
Баланс	50183,2	62638	Баланс	50183,2	62638	x	x

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками здійснюється за даними форми №1-м «Баланс» за допомогою табл. 2.21 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.21 – Аналіз ліквідності підприємства за відносними показниками*

Коефіцієнти ліквідності підприємства	Алгоритм розрахунку за кодом	Норма	Розрахункові значення			Відхилення
			поч. року	кін. року	на кін. звітного	
1. Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1195+1200/1695	2,0	0,931	1,036	1,067	0,031
2. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності	1195+1200-1100/1110/1695	1,0	0,162	0,170	0,385	0,214
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1160+1165/1695	> 0,2	0,000	0,002	0,002	0,000

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

За даними табл. 2.21 видно що коефіцієнт поточної ліквідності (покриття) на кінець звітнього року становить 1,067, що є нижчим за норму. Коефіцієнт швидкої (критичної) ліквідності також не досягає норми і становить 0,385 на кінець звітнього періоду. Коефіцієнт абсолютної ліквідності залишився на низькому рівні 0,002 при нормі більше 0,2. показники ліквідності не відповідають нормативним значенням що свідчить про не змогу підприємства покрити свої зобов'язання та може призвести до банкрутства підприємства.

Аналіз показників ділової активності підприємства здійснюють за даними форм №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. 2.22 та методичним підходом [1-3].

Таблиця 2.22 – Аналіз показників ділової активності підприємства*

Показники	Код рядка	Попередній рік	Звітній рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) , тис. грн.	Ф № 2 р. 2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	Ф № 2р. 2290	187,2	132,6	-54,6	-29,16
3. Середній розмір капіталу, тис. грн.	Ф № 1 р. 1300	42691,15	56410,6	13719,45	32,14

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Дані табл. 2.22 свідчать, що чистий дохід від реалізації продукції збільшується на 27,59%, що перевищує темпи зменшення збитку до оподаткування 29,16%, середній розмір капіталу збільшується 32,14% що менше ніж 100% Таким чином, «золоте правило» економіки підприємства виглядає так $0,71 < 1,28 > 1,32 > 100\%$. Можна зробити висновок, що «золоте правило» не виконується.

Аналіз розрахункових показників ділової активності підприємства здійснюють за даними форм №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати» за допомогою табл. А.2 Додатку А та методичним підходом [1-3].

Дані табл. А.2 Додатку А свідчать, що більшість показників, що характеризують ділову активність підприємства, мають позитивну динаміку

що позитивно характеризує його діяльність та свідчить про фінансову стійкість та прибуткову ділову активність підприємства на ринку.

Для більш детального аналізу треба скористатися табл. А.2 Додатку А Методика визначення класу позичальника ТОВ «Вознесенський коньячний завод», знайти загальну кількість балів та визначити клас фінансової діяльності.

З таблиці табл. А.3 Додатку А видно що за даними розрахунків підприємство отримує $260(50+25+25+50+50+10+50=260)$ балів що свідчить про те, що його можна віднести до класу «Г»

Клас «Г» – фінансова діяльність незадовільна (економічні показники не відповідають установленим значенням) і спостерігається її нестабільність протягом року; є високий ризик значних збитків; ймовірність повного погашення кредитної заборгованості та відсотків/комісій за нею є низькою; проблеми можуть стосуватися стану забезпечення за кредитом, потрібної документації щодо забезпечення, яка свідчить про наявність (схоронність) і його ліквідність тощо.

Модель Альтмана має такий вигляд:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 * K_{пл} + 0,579 * ПК/П$$

$$Z_{поп} = -0,3877 - 1,0736 * 1,04 + 0,579 * 0,84 = -1,02$$

$$Z_{звіт} = -0,3877 - 1,0736 * 1,07 + 0,579 * 0,87 = -1,03$$

Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана показала, що як в попередньому так й в звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень ймовірності банкрутства підприємства, але в звітному році значення показника збільшується, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства та негативно характеризує його діяльність.

Висновки до другого розділу

В другому розділі був проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за методичним підходом, який наведено а джерелах [1-3] на основі наших досліджень, розрахунків та

висновків та даних фінансової звітності підприємства [11]. В результаті проведених розрахунків та аналізу, можна сформулювати наступні висновки:

1. Проведений фінансово-економічний аналіз показників підприємства за 2020-2022 рр., який показав, що спостерігається покращення діяльності підприємством та ефективне використання ресурсів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком:

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис. грн, або 27,59%. Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 3034,5 тис. грн, або 16,69%. Повна собівартість реалізованої продукції зросла на 4367,6 тис. грн, або 21,09%.

– фінансовий результат до оподаткування знизився на 54,6 тис. грн, або 29,17%. Прибуток від основної операційної діяльності зріс на 2743,8 тис. грн, або 99,11%, тоді як збиток від іншої операційної діяльності збільшився на 1333,1 тис. грн, або 52,63%

– трудових ресурсів підприємства у 2022р. в порівнянні з 2021 р.про що свідчить: збільшення продуктивності праці одного штатного працівника облікового складу на 241717,33 грн., незважаючи на зниження середньої облікової кількості працівників на одну особу або 3,57%. Середня річна заробітна плата одного працівника зросла на 17062,70 грн. або 30,20%,

– матеріальних ресурсів підприємства, про що свідчить: Витрати на 1 гривню реалізованої продукції зменшилися на 5 коп. або 5,06%., що вказує на підвищення ефективності виробництва. Збільшення матеріаловіддачі на 0,04 грн. або 4,06%, до 1,13 грн., що вказує на ефективніше використання матеріальних ресурсів та зменшення матеріаломісткості продукції на 3,90%, що також є позитивним показником.

– фондіввіддача по продукції збільшилася на 26,54%, а по прибутку майже вдвічі на 97,49%, що свідчить про ефективніше використання основних засобів. Фондорентабельність знизилася на 29,76%, що свідчить про зменшення прибутковості активів підприємства.

– рентабельність продукції зросла на 10,76%, що є позитивним результатом, тоді як рентабельність виробництва знизилася, що може свідчити про збільшення витрат на основний виробничий процес.

– середня річна сума дебіторської та кредиторської заборгованості зменшилася на 31,94% та 21,05% відповідно, що може вказувати на покращення платіжної дисципліни та управління фінансовими ресурсами підприємства.

2. Проведений фінансовий аналіз діяльності підприємства за 2021-2022 рр. показав:

2.1 Аналіз фінансових результатів підприємства:

– фінансовий результат до оподаткування зменшився на -54,6 тис. грн або -29,17%, що негативно характеризує діяльність підприємства. Це відбулось за рахунок зменшення фінансового результату від іншої операційної діяльності на 1333,1 тис. грн або 52,63 % та фінансового результату від іншої діяльності на 1465,3 тис. грн або в 30,5 раз. Проте слід відзначити збільшення прибутку від реалізації продукції на 2743,8 тис. грн або 99,11%, Фінансовий результат до оподаткування впродовж двох років формувався за рахунок прибутку від реалізації продукції.

– збільшення прибутку від основної операційної діяльності на 2743,8 тис. грн. або в 99,16% за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 5778,3 тис. грн. або 27,59%, собівартість реалізованої продукції на 3034,5 тис. грн. або 16,73%.

– рентабельність виробництва зменшилась на 0,18% пункти. На це вплинули наступні фактори рентабельності виробництва: зменшення до оподаткування на 54,6 тис. грн.. здійснило негативний, вплив та призвело до зменшення рентабельності виробництва на 0,1% пункти, збільшення середньорічної вартості основних засобів на 111,85 тис. грн. здійснило негативний вплив та зменшило рентабельності виробництва на 0,001% пункти, збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 16371,75

тис.грн. негативний вплив та зменшило рентабельності виробництва на 0,069% пункти.

2.2. Аналіз фінансової стійкості та ліквідності підприємства:

– підприємство не мало власних оборотних коштів та короткострокових кредитів для покриття запасів навіть з урахуванням джерел що послаблюють напругу тому фінансова ситуація є нестійкою, але дуже близькою до кризової, на кінець 2021 року ситуація не покращилася. На кінець звітного 2022 року фінансова ситуація знов є кризовою: можна зробити висновок про погіршення фінансового стану на кінець звітного 2022 року.

– коефіцієнт маневреності власного капіталу також не відповідає нормативному значенню на початок попереднього року, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами має від'ємне значення на початок попереднього року. Таким чином за результатом аналізу фінансової стійкості підприємства можна зробити висновок про невідповідність всіх часткових показників нормативної значенням на початок попереднього року та кризовий фінансовий стан підприємства впродовж досліджуваного періоду – 2021-2022 рр.;

– коефіцієнти ліквідності балансу знаходяться не в межах нормативів, що свідчить про наявність проблем з платоспроможністю підприємства, недостатність оборотних коштів та активів, що швидко реалізуються для покриття поточних зобов'язань, але у 2022 р. в порівнянні з 2021 р., тобто баланс підприємства не є абсолютно ліквідним, що свідчить про не змогу підприємства покрити свої зобов'язання та може призвести до банкрутства підприємства.

3. Аналіз ймовірність банкрутства підприємства свідчить про те, що:

– за даними розрахунків підприємство отримує 260 балів що свідчить про те, що його можна віднести до класу «Г». Клас «Г» – фінансова діяльність незадовільна (економічні показники не відповідають установленим значенням) і спостерігається її нестабільність протягом року; є високий ризик значних збитків; ймовірність повного погашення кредитної заборгованості та

відсотків/комісій за нею є низькою; проблеми можуть стосуватися стану забезпечення за кредитом, потрібної документації щодо забезпечення, яка свідчить про наявність (схоронність) і його ліквідність тощо;

– модель Альтмана має такий вигляд:

$$Z = -0,3877 - 1,0736 \cdot K_{\text{пл}} + 0,579 \cdot \text{ПК/П}$$

$$Z_{\text{поп}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 1,04 + 0,579 \cdot 0,84 = -1,02$$

$$Z_{\text{звіт}} = -0,3877 - 1,0736 \cdot 1,07 + 0,579 \cdot 0,87 = -1,03,$$

а оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана показала, що як в попередньому так й в звітному році показник $Z < 0$, що свідчить про низький рівень ймовірності банкрутства підприємства, але в звітному році значення показника збільшується, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства та негативно характеризує його діяльність.

3. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТОВ «ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ КОНЬЯЧНИЙ ЗАВОД»

3.1. Фінансовий облік основних засобів на підприємстві

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (далі Підприємство) є суб'єктом підприємницької діяльності малого бізнесу та складає спрощену фінансову звітність – «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»: за формами №1-м «Баланс» та №2-м «Звіт про фінансові результати». Особливості організація бухгалтерського обліку на підприємстві наведені в Додатку В.

У процесі виробництва ТОВ «Вознесенський коньячний завод» основні засоби втрачають свою споживчу вартість і переносяться на створюваний з їх участю продукт. Внаслідок цього основні засоби втрачають виробничі якості і, якщо вони не можуть бути відновлені шляхом ремонту або модернізації чи відновлення стає економічно не вигідним, їх ліквідовують. Облік амортизації основних засобів на підприємстві наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Облік амортизації основних засобів *,**

№	Зміст господарської операції	Дебетовий рахунок	Кредитовий рахунок	Сума, грн
1	Об'єктів виробничого призначення, в т.ч.:	23 «Виробництво»	131 «Знос ОЗ»	27536,92
1.1	Включаючи об'єкти, узяті у фінансову оренду	91 «Загальновиробничі витрати»		
2	Об'єктів, переданих в операційну оренду	949 «Інші витрати операційної діяльності»	131 «Знос ОЗ»	65446,11
3	Об'єктів, що забезпечують збут продукції	93 «Витрати на збут»	131 «Знос ОЗ»	3292,35
4	Об'єктів загальногосподарського призначення	92 «Адміністративні витрати»	131 «Знос ОЗ»	11253,23

* Складено на підставі даних підприємства [11]

** ОЗ- основні засоби (скорочення).

В табл. 3.1 наведено облік з амортизації основних засобів ТОВ «Вознесенський коньячний завод», в яких відображається знос основних

засобів на відповідних рахунках. Дебетові рахунки, такі як «23 Виробництво», «91 Загальновиробничі витрати», «92 Адміністративні витрати» та «93 Витрати на збут», використовуються для відображення сум витрат, спрямованих на підтримання основних засобів у робочому стані. Кредитові рахунки, зокрема «131 Знос основних засобів», вказують на зменшення вартості основних засобів внаслідок їх зносу.

Ці проведення дозволяють відображати витрати на ремонт та підтримку основних засобів у бухгалтерському обліку. Крім того, якщо ремонт основних засобів спрямований на поліпшення, вартість ремонту може бути включена до первісної вартості основних засобів, що показано у проводці з дебету субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» та кредиту відповідних рахунків. Такі типові проведення забезпечують правильне відображення витрат та зносу основних засобів в бухгалтерському обліку, що дозволяє вести ефективний контроль над вартістю та станом активів підприємства. Таким чином, у процесі виробництва на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відбувається кругообіг вартості основних засобів [27].

Так, їх вартість у вигляді амортизаційних відрахувань включається в собівартість виробленої продукції. У процесі її реалізації надходить виручка. Частина цієї виручки є відшкодуванням зношених основних засобів і спрямовується на капітальні вкладення для оновлення основних засобів.

Необхідно розрізняти терміни «знос» і «амортизація». їх використовують для пояснення одного і того ж явища, проте вони відображають різні процеси. Якщо знос означає поступову втрату вартості (тобто втрату фізичних і моральних якостей) основних засобів у процесі виробництва, то амортизація показує поступове перенесення вартості основних засобів у міру їх зносу на новостворений продукт.

Порядок нарахування і використання амортизаційних ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відрахувань у бухгалтерському обліку визначено законодавством та П(С)БО 7 «Основні засоби». На суму

нарахованої амортизації збільшуються витрати підприємства відповідно до виду діяльності і зносу основних засобів.

Інвентаризація основних засобів проводиться не рідше одного разу на рік. Інвентаризацію будівель, споруд та інших нерухомих об'єктів основних засобів дозволено проводити один раз у три роки. Інвентаризацію основних засобів проводить комісія, призначена наказом керівника підприємства, з компетентних осіб, які знають об'єкт інвентаризації, ціни, первинний облік. Очолює комісію керівник або його заступник. Результати інвентаризації на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» записують в інвентаризаційну відомість, яку складають за кожним місцезнаходженням об'єкта посадові особи, відповідальні за їх збереження. Форма опису забезпечує відображення даних інвентаризації на три дати з метою скорочення обсягу робіт під час щорічного проведення Інвентаризації основних засобів.

При виявленні об'єктів основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», які не взяті на облік, або при виявленні недостачі складають належні акти. Об'єкти основних засобів, які раніше не були прийняті на облік, оцінюють за відновною вартістю і зараховують до складу інших доходів від звичайної діяльності.

Недостача об'єктів основних засобів за залишковою вартістю списується з кредиту рахунка 10 «Основні засоби» на дебет рахунка 976 «Списання необоротних активів».

Сума зносу, нарахована по цих об'єктах, відображається записом по дебету рахунка 131 «Знос основних засобів» і кредиту рахунка 10 «Основні засоби».

Якщо на час виявлення недостачі основних засобів винні особи не були встановлені, то вартість таких засобів відображається на за балансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей».

Після встановлення винуватців недостачі (псування) основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», сума, що підлягає відшкодуванню, відображається по дебету рахунка 375 «Розрахунки по відшкодуванню

завданих збитків» і кредиту рахунка 716 «Відшкодування раніше списаних активів» з одночасним списанням цієї суми з кредиту рахунка 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Після того як інвентаризація закінчилася, на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» оформлені в установленому порядку інвентаризаційні описи передають до бухгалтерії. Бухгалтерія повинна звірити фактичну наявність активів і зобов'язань з даними бухгалтерського обліку. За тими обліковими статтями, щодо яких встановлено розбіжності, вона складає звіральні відомості. Розбіжності між фактичними й обліковими даними, виявлені в ході інвентаризації, відображають у звертальних відомостях. Для основних засобів та інших необоротних матеріальних активів і капітальних інвестицій застосовують Звіральну відомість результатів інвентаризації необоротних активів. Переоцінена первісна вартість і знос об'єкта основних засобів визначаються як добуток відповідно первинної вартості або зносу на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається шляхом ділення справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість.

У разі вибуття об'єктів основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод», які раніше були переоцінені, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості таких об'єктів включається до складу нерозподіленого прибутку (кредит рахунка 441 «Прибуток нерозподілений») з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображається в складі додаткового капіталу (рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів»), а сума уцінки – в складі витрат звітного періоду (рахунок 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»).

У разі перевищення суми попередніх уцінок над сумою попередніх дооцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів при черговій дооцінці вартості об'єкта основних засобів сума такого перевищення включається до складу доходів звітного періоду (рахунок 746 «Інші доходи від звичайної

діяльності») з відображенням різниці між сумою останньої дооцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням у складі додаткового капіталу (рахунок 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів»).

Порядок відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій, пов'язаних з переоцінкою об'єктів основних засобів, наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2. – Облік операцій, пов'язаних з переоцінкою основних засобів на ТОВ «Вознесенський коньячний завод»*

Зміст господарської операції	Дебет рахунка	Кредит рахунка	Сума, грн.
Відображення результатів дооцінки основних засобів	10 «Основні засоби»	423»Дооцінка активів»	2660,56
	423 «Дооцінка активів»	131»Знос основних засобів»	2660,56
Відображення результатів уцінки основних засобів	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»	7981,67
	975 «Уцінка необоротних активів і фінансових Інвестицій»	10 «Основні засоби»	2660,56
Відображення результатів уцінки основних засобів раніше дооцінених	131 «Знос основних засобів»	10 «Основні засоби»	2660,56
	423 «Дооцінка активів»	10 «Основні засоби»	2660,56
	975»Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій»	10 «Основні засоби»	2660,56
Відображення результатів до оцінних засобів раніше уцінених	10 «Основні засоби»	746 «Інші доходи від звичайної діяльності»	2660,56
	10 «Основні засоби»	423 «Дооцінка активів»	2660,56
	423 «Дооцінка активів»	131 «Знос основних засобів»	7981,67
Відображення суми перевищення сум	423 «Дооцінка активів»	441»Прибуток нерозподілений»	5321,11

* Складено на підставі даних підприємства [11].

Перевищення суми попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості об'єкта основних засобів спрямовується на зменшення додаткового капіталу (дебет рахунка 42 «Додатковий капітал», субрахунок 423 «Дооцінка активів») з включенням різниці між сумою чергової уцінки залишкової вартості об'єкта основних засобів і зазначеним перевищенням до витрат звітного періоду. Підприємствам надано право на кінець року

здійснювати переоцінку основних засобів за справедливою вартістю. При цьому в разі переоцінки окремого об'єкта основних засобів переоцінці підлягають всі інші активи, які належать до даної групи. У Формі №1-м «Баланс» рядках 1010, 1011, 1012 – ТОВ «Вознесенський коньячний завод» відображається результати обліку основних засобів та фінансових результатів діяльності на табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Відображення основних засобів у фінансовому звіті

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 р. *

Форма звітності	Код рядка	Назва рядку	Сума, 2020р. тис. грн.	Сума, 2021р. тис. грн.	Сума, 2022р. тис. грн.
Форма №1-м «Баланс»	1010	Основні засоби	5557,9	9670,0	6 402,7
	1011	первісна вартість	7178,5	13528,4	13 611,4
	1012	знос	1620,6	3858,4	7 208,7

* Складено на підставі даних підприємства [11].

З табл. 3.3 видно, що у Формі №1-м «Баланс» для ТОВ «Вознесенський коньячний завод» вказані результати обліку основних засобів та фінансові результати діяльності за 2020 та 2021 роки. Так, рядок 1010 «Основні засоби» відображає загальну суму основних засобів на підприємстві. У 2020 році ця сума становила 5 557,9 тис. грн, а у 2021 році - 9 670,0 тис. грн., у 2022 році - 6 402,7 тис. грн. Рядок 1011 «Первісна вартість» показує початкову вартість основних засобів без урахування зносу. За 2020 рік ця сума склала 7 178,5 тис. грн, а за 2021 рік - 13 528,4 тис. грн., у 2022 році - 13 611,4 тис. грн. Рядок 1012 «Знос» вказує на зменшення вартості основних засобів внаслідок їх зносу протягом звітного періоду. За 2020 рік сума зносу склала 1 620,6 тис. грн, а за 2021 рік - 3 858,4 тис. грн., за 2022 рік - 7 208,7 тис. грн.

Ці дані відображають фінансовий стан ТОВ «Вознесенський коньячний завод» щодо його основних засобів, включаючи їх початкову вартість та знос. За два роки відбулося збільшення загальної вартості основних засобів, що може свідчити про розвиток та інвестиційну активність підприємства.

3.2. Особливості застосування методів аналізу основних засобів в системі управління підприємством

Наше дослідження показало [7,10], що ефективне управління основними засобами є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства, особливо в умовах сучасного конкурентного середовища. Для ТОВ «Вознесенський коньячний завод», що функціонує у харчовій промисловості, основні засоби відіграють вирішальну роль у забезпеченні безперебійності виробничого процесу, підвищенні продуктивності та якості продукції. Зважаючи на важливість цього аспекту, проведення управлінського аналізу основних засобів як елементів необоротних активів є ключовим завданням, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

Так, управлінський аналіз є важливим інструментом стратегічного і тактичного планування на підприємстві. Він дозволяє оцінити стан основних засобів, виявити резерви підвищення ефективності їх використання, а також визначити напрями модернізації та оптимізації виробничих процесів. Основні методи аналізу, застосовувані у нашому дослідженні, включають [10,55]:

1. Порівняльний аналіз – дозволяє оцінити зміни у стані основних засобів за кілька періодів, порівнюючи їх із запланованими показниками або аналогічними підприємствами.

2. Факторний аналіз – використовується для визначення впливу окремих факторів (наприклад, зносу, технічного стану, інтенсивності використання) на загальну ефективність основних засобів.

3. ABC-аналіз – дає змогу класифікувати основні засоби за їх важливістю у виробничому процесі.

4. SWOT-аналіз – оцінює сильні та слабкі сторони, а також можливості й загрози, пов'язані з управлінням основними засобами.

Таким чином, управлінський аналіз є не просто інструментом, як показало наше попереднє дослідження [10,55], а важливою складовою

управлінської ефективної діяльності підприємства в умовах різкої або агресивної зміни зовнішнього середовища та негативного впливу його факторів.

Наше дослідження показало [10,55], що існує багато підходів до визначення сутності, змісту, ролі управлінського аналізу, принципів їх організації, але у всіх визначення сутності економічної категорії «управлінський аналіз» відмічається, що управлінський аналіз – це інструмент для підвищення ефективності діяльності підприємства, прийняття управлінських рішень [10], а на нашу думку, й забезпечення його конкурентоспроможності. Більшість авторів підкреслюють його системний характер, який передбачає аналіз усіх аспектів діяльності підприємства, а важливим аспектом його визнається виявлення проблем та розробка стратегій для їх вирішення [58].

Деякі вчені роблять акцент на стратегічній спрямованості управлінського аналізу, інші навпаки на оперативній [57]. Дослідження праць вчених показало [56-59], що рівень деталізації у визначенні сутності та структури такої економічної категорії також відрізняється: деякі автори дають загальне визначення, інші фокусуються на конкретних показниках або складових більш детально, деякі вчені роблять акцент на внутрішніх ресурсах та можливостях підприємства, інші – зауважують важливість зовнішніх факторів. На нашу думку, аналіз господарської діяльності підприємства, що підтверджує наше попереднє дослідження [10], яка стосується управлінського аналізу (див. рис. 3.1), охоплює аналіз виробництва та реалізації продукції, аналіз використання ресурсів підприємства:

Основних засобів, матеріальних і трудових ресурсів, собівартості продукції та є дуже важливою складовою системи управління підприємством.

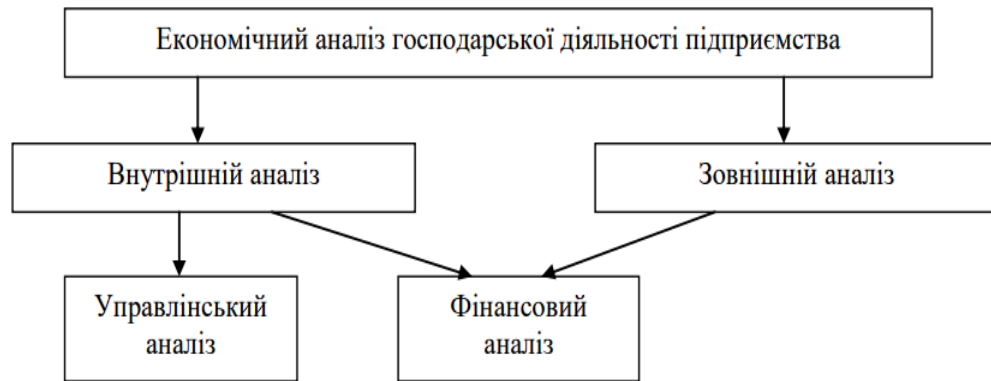

Рис. 3.1. Схема відображення місця управлінського аналізу в загальній системі аналізу господарської діяльності підприємства*

*Джерело: [10]

На основі дослідження стану основних засобів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» отримано такі результати:

- коефіцієнт зносу основних засобів становить 45%, що є сигналом про необхідність оновлення частини виробничого обладнання для забезпечення стабільного функціонування підприємства.
- фондоозброєність за останні роки має тенденцію до зниження, що свідчить про потребу підвищення інвестицій у модернізацію та оновлення активів.
- фондоддача демонструє спадний тренд, вказуючи на недостатню ефективність використання основних засобів у поточних умовах.

Для оцінки ефективності основних засобів застосовувались показники, що охоплюють їхню технічну, економічну та експлуатаційну характеристики. Аналіз також враховував вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, таких як доступність фінансових ресурсів, стан ринку та зміни у технологічному середовищі.

Таким чином, проведене наше дослідження встановило [10], що управлінський аналіз є ключовим інструментом в системі управління підприємством, який використовується для оцінки поточних і майбутніх результатів діяльності підрозділів та підприємства в цілому з метою

прийняття оперативних рішень, базується на економічних методах і є частиною управлінського обліку, оцінює вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність підприємства з метою забезпечення ефективності функціонування, розвитку та конкурентоспроможності та може бути запропонований для застосування в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

3.3. Управлінський аналіз основних засобів підприємства

Аналіз стану, структури, руху та ефективності використання основних засобів у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є дуже важливим для ефективного управління даними активами. Аналіз наявності та руху основних засобів наведено в табл. Б.1-Б.4 Додатку Б на основі показників звітності підприємства [11] та за методичним підходом, наведених у джерелах [4,8]. Як показують розрахунки в табл. Б.1 Додатку Б що зображені на рис. 3.2., підприємство оновлює основні засоби та введення основних засобів з

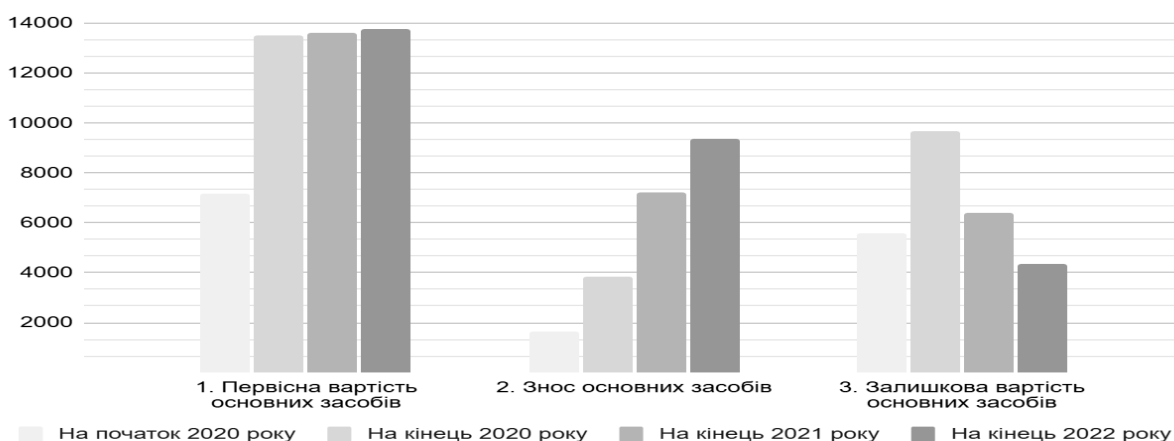

Рис. 3.2 – Динаміка стану основних засобів у

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020 - 2022 роки
* Розраховано на підставі табл.Б.1 Додатку Б

2020 р. по 2022 р. перевищує вибуття, що є позитивною тенденцією. Основні засоби підприємства представлені тільки основними засобами основного виду діяльності з 2020 року, до 2022 року.

Аналіз стану основних засобів підприємства здійснюють, визначаючи такі показники як коефіцієнт зносу і коефіцієнт придатності основних засобів на початок і на кінець року, що зображені на рис. 3.3, виходячи з даних першого розділу активу балансу підприємства «Необоротні активи» форми №1-м «Баланс» за допомогою аналітичної табл. Б.2 Додатку Б.

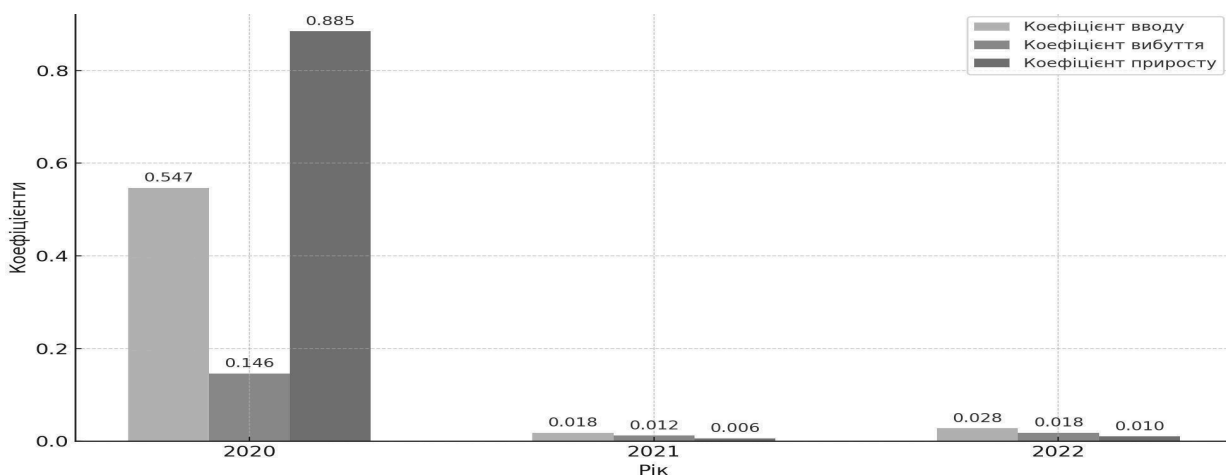

Рис. 3.3 – Аналіз коефіцієнтів вводу, вибуття, і приросту

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2022 роки
* Розраховано на підставі табл.2.Б Додатку Б

Дані табл. 1.Б.-2.Б. Додатку Б свідчать, що первісна вартість на кінець 2021 року збільшилась на 83 тис. грн. порівняно з початком 2021 року. Величина зносу основних засобів на кінець 2021 року зросла на 3350,3 тис. грн. Залишкова вартість основних засобів зменшилась на 3267,3 тис. грн.

Коефіцієнт зносу основних засобів залишається високим в 2021 році та збільшується на 24% в порівнянні з 2020 роком, що свідчить про високий стан зносу основних засобів у 2021 році, що є негативним та потребує їх оновлення. На кінець 2022 року збільшилась на 140,7 тис. грн. порівняно з початком 2022 року. Величина зносу основних засобів на кінець 2022 року зросла на 2167,3 тис. грн. Залишкова вартість основних засобів зменшилась на 2026,6 тис. грн. Коефіцієнт зносу основних засобів залишається високим в 2022 році та збільшується на 15% п. в порівнянні з 2021 роком, що свідчить про високий стан зносу основних засобів у 2022 році, що є негативним та

потребує їх оновлення також про це свідчить зниження коефіцієнту придатності.

Аналіз структури основних засобів здійснюють на підставі аналітичних даних підприємства за допомогою аналітичної діаграм на рис. 3.4-3.6 розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [4,8] та табл.Б.3- Б.4. Додатку Б.

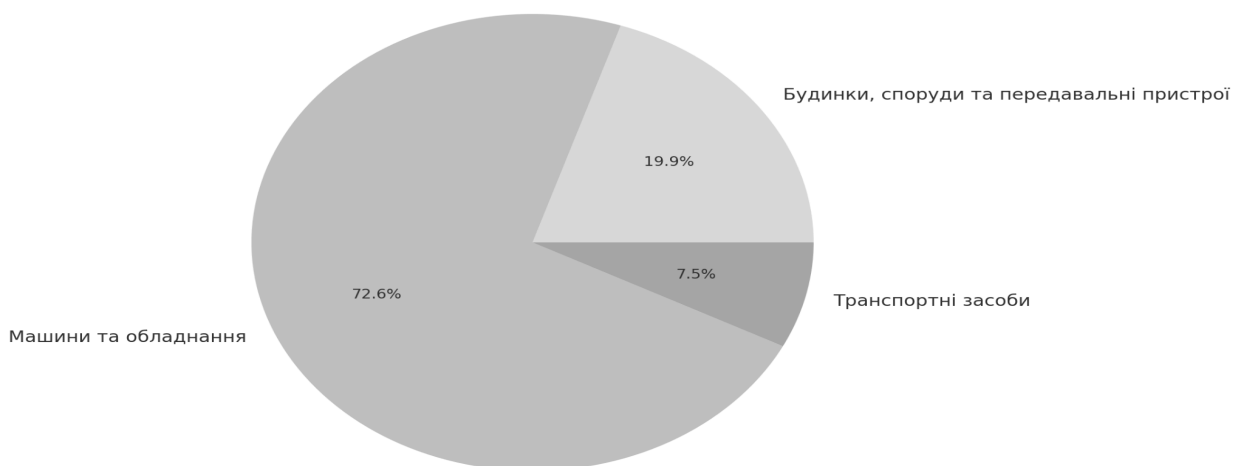

Рис. 3.4 – Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності за первісною вартістю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020 рік
* Розраховано на підставі табл.Б.3 Додатку Б

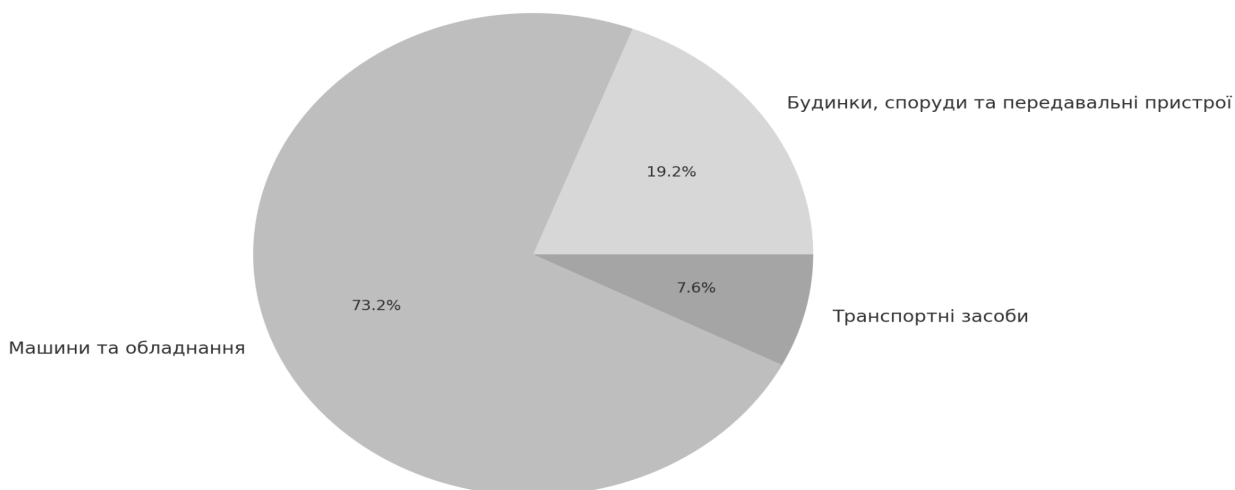

Рис. 3.5 – Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності за первісною вартістю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2021 рік
* Розраховано на підставі табл.Б.3 Додатку Б

Рис. 3.6 – Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності за первісною вартістю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2022 рік

* Розраховано на підставі табл.Б.4 Додатку Б

З рис. 3.4-3.6 бачимо, що найбільшу питому вагу у протязі трьох років займали Машини та обладнання, активна частина основних засобів склала 73,9% в 2022 році. Структура майже не змінилась, також спостерігається зростання частки будинків, споруд та передавальних пристроїв з 19,2% до 19,4%. Це свідчить про активну модернізацію та оновлення основних засобів, які є ключовими для діяльності підприємства.

Висновки до третього розділу

Дослідження у даному розділі кваліфікаційної роботи показало:

1. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» No 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення

обліку основних засобів підприємства. На підприємстві використовується автоматизована форма обліку.

2. Облікова політика в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» визначена підприємством самостійно і затверджена наказом. У даному наказі відображена методологія ведення бухгалтерського обліку та надання інформації у фінансових звітах, які відповідають вимогам П(С)БО і найбільше адаптовані до діяльності підприємства. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась. на підприємстві застосовується автоматизована форма обліку.

2. Особливістю обліку на підприємстві є застосування автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку з використанням таких програм, як MS Word і MS Excel, які спрощують процеси обробки даних та складання звітності. Увага до документування господарських фактів і обробки інформації за сучасними алгоритмами забезпечує високу якість облікових даних.

3. Дослідження практичних аспектів фінансового обліку формування руху, використання та амортизації основних засобів підприємства було проведено на підставі даних синтетичного обліку та фінансового звіту підприємства малого бізнесу. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників. Досліджено аналітичний та синтетичний облік основних засобів на підприємстві, відображення у фінансової звітності підприємства малого бізнесу.

4. Управлінський аналіз основних засобів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виявив низку проблем, що гальмують підвищення ефективності використання активів. Запропоновані рекомендації спрямовані на їх вирішення та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Реалізація зазначених заходів дозволить оптимізувати використання основних засобів, знизити рівень зносу, збільшити фондівдачу та забезпечити стійке функціонування підприємства у довгостроковій перспективі.

5. Проведений поглиблений управлінський аналіз основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод за комплексним підходом показав, що:

5.1. В 2022 році порівняно з 2021 активи підприємства збільшились на 12454,80 тис. грн. або на 24,82%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 14486,80 тис. грн. або на 33,1%, та зменшення необоротних активів на 2032,0 тис. грн. або на 31,68%.

5.2. В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи 87,22%, питома вага необоротних активів склала 12,78%. В 2022 році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів на 5,79% пункти та відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на таку саму величину.

5.3. Аналіз стану, структури, руху та ефективності використання основних засобів у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» є дуже важливим для ефективного управління даними активами, який показав, що:

– в 2022 році порівняно з 2021 активи підприємства збільшились на 12454,80 тис. грн. або на 24,82%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 14486,80 тис. грн. або на 33,1%, та зменшення необоротних активів на 2032,0 тис. грн. або на 31,68%. В структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи 87,22%, питома вага необоротних активів склала 12,78%. В 2022 році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів на 5,79% пункти та відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на таку саму величину.

– підприємство оновлює основні засоби та введення основних засобів у 2021 р. так і у 2022 р. перевищує вибуття, що є позитивною

тенденцією. Основні засоби підприємства представлені тільки основними засобами основного виду діяльності як у 2021 році, так й у 2022 році.

– первісна вартість на кінець 2021 року збільшилась на 83 тис. грн. порівняно з початком 2021 року. Величина зносу основних засобів на кінець 2021 року зросла на 3350,3 тис. грн. Залишкова вартість основних засобів зменшилась на 3267,3 тис. грн. Коефіцієнт зносу основних засобів залишається високим в 2021 році та збільшується на 24% в порівнянні з 2020 роком, що свідчить про високий стан зносу основних засобів у 2021 році, що є негативним та потребує їх оновлення. Первісна вартість на кінець 2022 року збільшилась на 140,7 тис. грн. порівняно з початком 2022 року. Величина зносу основних засобів на кінець 2022 року зросла на 2167,3 тис. грн. Залишкова вартість основних засобів зменшилась на 2026,6 тис. грн. Коефіцієнт зносу основних засобів залишається високим в 2022 році та збільшується на 15% п. в порівнянні з 2021 роком, що свідчить про високий стан зносу основних засобів у 2022 році, що є негативним та потребує їх оновлення також про це свідчить зниження коефіцієнту придатності.

– найбільшу питому вагу у 2021 році займали Машини та обладнання активна частина основних засобів склала 73,1% в 2022 році структура майже не змінилась, але активна частина основних засобів склала 73,86% також спостерігається зростання частки будинків, споруд та передавальних пристроїв з 19,20% до 19,40%. Це свідчить про активну модернізацію та оновлення основних засобів, які є ключовими для діяльності підприємства.

6. Результати дослідження, які наведені в 3 розділі кваліфікаційної роботи, були опубліковані та доповідались на наукових конференціях і наукових колоквиумах в ОНТУ в 2024 р. [6,7,10 та Додатку Д].

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Результатом даної кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних та практичних питань обліку та аналізу основних засобів підприємства відповідно до законодавчих актів і нормативних документів, які регулюють їх бухгалтерський облік та відображення у фінансової звітності, пошук шляхів вдосконалення їх бухгалтерського обліку та економічного аналізу на прикладі підприємства – ТОВ «Вознесенський коньячний завод». Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки на основі вирішення поставлених завдань, а саме:

1. В першому кваліфікаційної розділі роботи були виконані наступні завдання: дослідження сутності та класифікації основних засобів підприємства відповідно до нормативних документів та законодавчих актів, відображення у наукових та практичних публікаціях вчених; вивчення теоретичних аспектів особливостей обліку основних засобів підприємства. Дослідження показало, що:

– питання підходів до оцінки сутності та класифікації основних засобів підприємства були розглянути в даному розділі за науковим підходом в працях вчених, а також й за практичним підходом на основі дослідження практичних джерел та в нормативних документів з фінансового обліку. Досліджена та наведена класифікація основних засобів підприємства відповідно до НП(С)БО 1, П(С)БО 7 Податкового Кодексу України;

– доведено, що метою обліку основних засобів є формування інформації про факти господарської діяльності, їх фінансовий і податковий облік, відображення у звітності та надання інформації користувачам з метою прийняття рішень для управління підприємством та вкладання в нього капіталу та ресурсів. Досліджено особливості аналітичного та синтетичного обліку основних засобів на підприємстві, зносу та амортизації, ремонту та відновлення,

проведення інвентаризації, порядку переоцінки і дооцінки відповідно до нормативних документів, відображення в формах фінансової звітності. Після розгляду кожного напрямку синтетичного обліку основних засобів наведена кореспонденція рахунків з їх фінансового обліку на підприємстві;

– в ході дослідження встановлено, що управлінський аналіз є ключовим елементом в системі управління підприємством, який призначений для внутрішнього користування та має конфіденційний характер, спрямований на оцінку поточних і майбутніх результатів діяльності структурних підрозділів та підприємства в цілому з метою прийняття оперативних управлінських рішень. Він базується на методології економічного аналізу та входить у склад управлінського обліку.

– досліджена організація управлінського аналізу на підприємстві, яка включає послідовні етапи: попередній огляд узагальнюючих показників; поглиблений аналіз показників; комплексна оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності для формування управлінських рішень. Для проведення цих етапів використовуються різні методи, такі як метод опитування. Проведено дослідження методів управлінського аналізу та надана їх характеристика.

2. В другому розділі був проведений фінансово-економічний аналіз діяльності ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за методичним підходом, який наведено в джерелах [1-3] на основі наших досліджень, розрахунків та висновків та даних фінансової звітності підприємства [11]. В результаті проведених розрахунків та аналізу, можна сформулювати наступні висновки:

– проведений фінансово-економічний аналіз показників підприємства за 2020-2022 рр., який показав, що спостерігається покращення діяльності підприємством та ефективне використання ресурсів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком;

– чистий дохід від реалізації продукції зріс на 5778,3 тис. грн, або 27,59%. Собівартість реалізованої продукції збільшилася на 3034,5 тис. грн, або 16,69%. Повна собівартість реалізованої продукції зросла на 4367,6 тис. грн, або 21,09%.

– фінансовий результат до оподаткування знизився на 54,6 тис. грн, або 29,17%. Прибуток від основної операційної діяльності зріс на 2743,8 тис. грн, або 99,11%, тоді як збиток від іншої операційної діяльності збільшився на 1333,1 тис. грн, або 52,63% трудових ресурсів підприємства у 2022р. в порівнянні з 2021 р.;

– коефіцієнти ліквідності балансу знаходяться не в межах нормативів, що свідчить про наявність проблем з платоспроможністю підприємства, недостатність оборотних коштів та активів, що швидко реалізуються для покриття поточних зобов'язань, але у 2022 р. в порівнянні з 2021 р., тобто баланс підприємства не є абсолютно ліквідним;

– на підприємстві кризова фінансова ситуація у 2022 році. Оцінка ймовірності банкрутства за двох факторною моделлю Альтмана показала, що у 2021-2022 роках є низький рівень ймовірності банкрутства підприємства, але в звітному році значення показника збільшується, що свідчить про збільшення ймовірності банкрутства підприємства та негативно характеризує його діяльність.

3. Дослідження аспектів організації бухгалтерського обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод», фінансового обліку та управлінського аналізу основних засобів на підприємстві показав:

3.1. Організація бухгалтерського обліку на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» ведеться згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» No 996-XIV від 16 липня 1999 р. (зі змінами та доповненнями), Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та іншими нормативно-правовими актами, що регламентують ведення обліку основних засобів підприємства. На підприємстві використовується автоматизована форма

обліку. Облікова політика в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» визначена підприємством самостійно і затверджена наказом. За період, що перевірявся, облікова політика підприємства не змінювалась.

3.2. Дослідження практичних аспектів фінансового обліку формування руху, використання та амортизації основних засобів підприємства було проведено на підставі даних синтетичного обліку та фінансового звіту підприємства малого бізнесу. Бухгалтерський облік в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» забезпечує своєчасне та повне відображення всіх господарських операцій за відповідними рахунками і параметрами та надання необхідної інформації користувачам про стан активів, зобов'язань, результати фінансової діяльності та інших показників. Досліджено аналітичний та синтетичний облік основних засобів на підприємстві, відображення у фінансовій звітності підприємства малого бізнесу.

4. Проведений поглиблений управлінський аналіз основних засобів в ТОВ «Вознесенський коньячний завод за комплексним підходом показав, що:

– в 2022 році порівняно з 2021 активи підприємства збільшились на 12454,80 тис. грн. або на 24,82%. Це відбулось за рахунок збільшення оборотних активів на 14486,80 тис. грн. або на 33,1%, та зменшення необоротних активів на 2032,0 тис. грн. або на 31,68%;

– в структурі активів підприємства попереднього року найбільшу питому вагу займали оборотні активи 87,22%, питома вага необоротних активів склала 12,78%. В 2022 році відбулись наступні зміни в структурі активів підприємства: збільшилась питома вага оборотних активів на 5,79% пункти та відповідно зменшилась питома вага необоротних активів на таку саму величину.

– проведено аналіз стану, структури, руху та ефективності використання основних засобів у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2022 роки, який є дуже важливим для ефективного управління даними активами. Детальні

висновки за результатами такого аналізу наведені у п. 3.3 розділу кваліфікаційної роботи.

5. Управлінський аналіз основних засобів ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виявив низку проблем, що гальмують підвищення ефективності використання активів. Для виявлення й усунення негативних факторів та збільшення впливу позитивних елементів, пропонуємо проводити управлінський аналіз з використанням комплексного підходу, факторного аналізу ефективності використання основних засобів та застосування інструментів управлінського аналізу діяльності підприємства, які описані у п.1.3 кваліфікаційної роботи. Запропоновані рекомендації спрямовані на їх вирішення та забезпечення стабільного розвитку підприємства. Реалізація зазначених заходів дозволить оптимізувати використання основних засобів, знизити рівень зносу, збільшити фондівдачу та забезпечити стійке функціонування підприємства у довгостроковій перспективі.

6. Основні теоретичні та практичні результати дослідження, які відображені у кваліфікаційної роботі, доповідались, отримали позитивну оцінку та були апробовані на наукових конференціях здобувачів вищої освіти, міжнародної конференції, наукових колоквиумах в ОНТУ в 2023 р.- 2024 р. Та були опубліковані в тезах конференцій та матеріалах колоквиуму, а саме:

— на Науковій конференції здобувачів вищої освіти секція кафедри «Обліку та аудиту» (28-30.03.2023 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані в 1 тезах конференції [6];

– V Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді» (30-31.05.2023 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані у 1 науковій публікації у тезах студентських наукових праць конференції [6];

– VI Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ «Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України:

погляд молоді» (17-18 квітня 2024 р., ОНТУ, м. Одеса) та опубліковані у 1 наукової публікації у тезах студентських наукових праць конференції [10];

– наукового колоквиуму «Стратегічні аспекти сталого та інклюзивного розвитку економіки України: від теорії до практики» (19 вересня 2024 р., м. Одеса, ОНТУ) та опубліковані в матеріалах наукового колоквиуму (у співавторстві) [7];

– науковому колоквиуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» (18 квітня 2024 р.) в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту ОНТУ (Додаток Д);

– на науковому колоквиуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки» (28 листопада 2024 р.) в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту ОНТУ (Додаток Д).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч.1 [Електронний ресурс] : для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька; Каф. обліку та аудиту. Одеса : ОНТУ, 2024. 57 с.
2. Конспект лекцій з курсу «Фінансовий аналіз з КР» Ч. 2 [Електронний ресурс] : для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька; Каф. обліку та аудиту. Одеса : ОНТУ, 2024. 77 с.
3. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з курсу «Фінансовий аналіз з КР» [Електронний ресурс] : для спец. 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освіт.-проф. програми «Облік і аудит» ден. та заоч. форми навчання ступінь вищ. освіти «Магістр» / Т. М. Ступницька, О. П. Антонюк, Н. М. Купріна ; Каф. обліку та аудиту. Одеса : ОНТУ, 2024. 43 с.
4. Антонюк О.П., Ступницька Т.М., Купріна Н.М. Економічний аналіз (практикум): Навчальний посібник: 3-тє вид., стереотипне Львів: «Магнолія 2006», 2015 326 с.
5. Войнаренко М. П., Пономарьова Н. А., Замазій О. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. / М. П. Войнаренко, Н. А. Пономарьова, О. В. Замазій. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
6. Абрамов Н.О. Визначення сутності, класифікації та фінансового обліку основних засобів підприємства: теоретичний та нормативний аспект // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали V Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 30-31 травня 2023 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2023. 19-24 с.

7. Купріна Н.М., Абрамов Н.О. Управлінський аналіз в системі управління підприємством: теоретичні та практичні аспекти застосування в сучасних умовах // Стратегічні аспекти сталого та інклюзивного розвитку Економіки України: від теорії до практики. Матеріали наукового колоквиуму 19 вересня 2024 року / кафедра економіки промисловості. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2024. С. 82-88. 2024. URL: <http://kaf.ep.ontu.edu.ua/wp-content/uploads/materials/conferences/collokvium-19-09-2024-002.pdf> (дата звернення 03.12.2024).

8. Купріна Н. М., Каткова Н. В. Комплексний підхід до оцінювання ступеню трансформації діяльності підприємств у системі управління їх імпаритетною реструктуризацією // Науковий журнал «Бізнес Інформ». №4. 2015. С. 180-186.

9. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ЖІТІ, 2016. 608 с.

10. Абрамов Н.О. Управлінський аналіз діяльності підприємства: сутність, етапи, аспекти застосування // Актуальні аспекти соціально-економічного розвитку України: погляд молоді. Матеріали VI Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції 17-18 квітня 2024 року. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2024. С. 276-281. URL: https://ontu.edu.ua/download/konfi/2024/Conference_abstract-17-18-04-24.pdf (дата звернення 03.12.2024).

11. Фінансова звітність ТОВ «Вознесенський коньячний завод»: URL: <https://opendatabot.ua/c/40404385> (дата звернення 03.12.2024).

12. Бабаєв Ю. А. Теорія бухгалтерського обліку. К.: Вища школа. 2009. 692 с.

13. Бабяк Н. Д. Амортизаційна політика підприємства на сучасному етапі реформування економіки України. К.: КНЕУ, 2011. 64 с.

14. Богатко Н. Г. Фінансовий облік: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2010. 144 с.

15. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник. К.: Україна, 2009. 565 с.
16. Борисов А.Б. Великий економічний словник. К: Книжковий світ, 2008. 894 с.
17. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. К: Навчальний посібник. 2013. 224 с.
18. Шило В.П., Ільїна С.Б. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2010. 536 с.
19. Ганін В. І. Теоретичні основи бухгалтерського обліку. К.: Навчальний посібник, 2008. 236 с.
20. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник. Ганін В. І. Теоретичні основи бухгалтерського обліку, К.: Навчальний посібник, 2011. 1072 с.
21. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лют. 2013р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
22. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене Наказом Міністерства фінансів України №92 від 07 лют. 2013р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
23. Податковий кодекс України, затверджений Наказом Верховної Ради України №2755-VI від 02.12.2010 р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
24. Наказ «Про затвердження типових форм первинного обліку», затверджений Міністерством Статистики України №352 від 29.12.95 р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
25. Положення «Про інвентаризацію активів та зобов'язань», затвердженої Міністерством фінансів України від 02.09.2014 р. №879 (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).

26. Бухгалтерський облік та аудит: підручник / І. П. Бондар, В. Г. Гаврилук, О. В. Плаксіна та ін. К.: Центр учбової літератури, 2018. 512 с.
27. Васильєва О.В. Бухгалтерський облік основних засобів: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 252 с.
28. Міжнародні стандарти фінансової звітності: Збірник стандартів МСФЗ. К.: Центр учбової літератури, 2020. 632 с.
29. Власов В.П. Основи фінансового менеджменту. К.: Центр навчальної літератури, 2014. 400 с.
30. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», затверджений центральним органом виконавчої влади від 16.07.1999 року № 996-XIV. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024)
31. План рахунків бухгалтерського обліку затверджений Наказами Міністерства фінансів №291 від 10.11.1999р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
32. Інструкції про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджений Наказами Міністерства фінансів №291 від 10.11.1999р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).
33. Душкевич О. Основи бухгалтерського обліку. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 468 с.
34. Конституція України: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 28.06.1996р.(зі змінами).URL:<http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 01.12.2024).
35. Лапшов Є. Бухгалтерський облік основних засобів на підприємствах: навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2019. 292 с.
36. Методологія оцінки основних засобів: наказ Міністерства фінансів України, затверджена наказом Міністерства статистики України від

21.06.1996 р. №1399. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).

37. Мітюк М. О. Бухгалтерський облік основних засобів: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 264 с.

38. Наказ «Про порядок визначення амортизаційних норм для основних засобів та інших необоротних активів», затверджений Міністерством фінансів України №1029 від 21.12.2021 р. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).

39. Підприємницький кодекс України: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 15.05.2003р. (зі змінами). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення 01.12.2024).

40. Ковальова Л. М., Гриценко Л. Г. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 132 с.

41. Давидюк О. М., Ткаченко О. В. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2018. 155 с.

42. Петрук Н.В., Чумаченко О.Г., Магомедова Л.В. Основи фінансового обліку: навчальний посібник. Київ: Знання, 2019. 128 с.

43. Головань Ю. О., Козловська О. О., Зайченко О. А. Бухгалтерський облік і звітність: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2020. 232 с.

44. Левковська О.В., Балановська І.В. Бухгалтерський облік та звітність: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2021. 141 с.

45. Кулініч О. В. Основи фінансового обліку. Київ: Кондор, 2017. 256 с.

46. Горкун Л. А. Фінансовий облік та звітність. Київ: Знання, 2018. 320с.

47. Панченко О. В., Дубініна О. М. Бухгалтерський облік. Київ: Атіка, 2019. 432 с.

48. Литвинова Г. В., Шиманська Н. О. Бухгалтерський облік: теорія і практика. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 384 с.

49. Стельмашук О. О., Богданова В. В. Фінансовий облік і звітність. Київ: Кондор, 2021. 400 с.

50. Данильчук В. В., Васильчук О. М. Бухгалтерський облік основних засобів. Київ: Знання, 2017. 224 с.
51. Грищенко В.С., Лаврентьева Г.О. Бухгалтерський облік: теорія і практика. Київ: Кондор, 2019. 336 с.
52. Михайлова Т. І., Литвинова Г. В. Основи фінансового обліку. Київ: Знання, 2020. 320 с.
53. Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ. 2016. 302 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19240/1/Fin%20analiz%20Verstka.pdf> (дата звернення 02.12.2024).
54. Економічний аналіз: Навч. посібник / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський, М. І. Горбатов; За ред. акад. НАНУ, проф. Чумаченка М. Г. К.: КНЕУ, 2018. 540с.
55. Купріна Н.М. Застосування стратегічного аналізу як інструменту системи управління діяльністю суб'єктів агропромислового виробництва України // Цифрова трансформація економіки України: проблеми і пріоритети побудови стратегії конкурентних переваг. Матеріали наукового колоквиуму 8 травня 2024 року / кафедра економіки промисловості. Одеса: Одеський національний технологічний університет, 2024. С. 57-62. URL: <http://kaf.ep.ontu.edu.ua/wp-content/uploads/materials/conferences/tezy-kolokvium-2024-05-08.pdf>
https://ontu.edu.ua/download/konfi/2024/Conference_abstract-17-18-04-24.pdf (дата звернення 01.12.2024).
56. Мала Н.Т. Управлінські рішення: класифікація та процес прийняття // Інститут підприємництва та перспективних технологій при Національному університеті «Львівська політехніка». URL: https://vlp.com.ua/files/04_31.pdf (дата звернення 01.12.2024).
57. Мулик Т.О., М.І. Гордієнко. Методичні підходи до управлінського аналізу в умовах інтеграційних процесів // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 7- 19. URL: Режим

доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efmapnp_2017_7_3 (дата звернення 01.12.2024).

58. Томчук О.Ф., Мулик Т.О., Федоришина Л.І. Управлінський аналіз: сутність та значення у прийнятті рішень. К.: ЦУЛ, 2019. 154 с.

59. Потапова Н.О., Герасимчук А.М. Особливості управлінського аналізу випуску і реалізації готової продукції. К.: ЦУЛ, 2017. 245 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
Розрахункові таблиці для проведення аналізу фінансового стану
підприємства та його ділової активності

Таблиця А.1– Аналіз складу, структури та динаміки активів
 підприємства*

Показники	Код рядка	2020 рік	2021 рік	2022 рік	Відхилення	
					абс.	%
Всього активів, тис. грн.	1300	35199,1	50183,2	62638	12454,8	24,82
1. Необоротні активи, тис. грн.	1095	9686	6413,4	4381,4	-2032	-31,68
– в % до активів		27,5	12,78	6,99	-5,79	х
2. Оборотні активи, тис. грн.	1195	25513,1	43769,8	58256,6	14486,8	33,1
– в % до активів		72,5	87,22	93,01	5,79	х
2.1. Запаси, тис. грн.	1100,	21062,8	36573,4	37270,2	696,8	1,91
– в % до активів	1110	59,9	72,88	59,5	-13,38	х
2.2. Кошти в розрахунках, тис. грн.	1120,	4121,7	4781,7	1277,8	-3503,9	-73,28
– в % до активів	1155	11,7	9,53	2,04	-7,49	х
2.3. Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн.	1160,	10,1	74,8	93,8	19	25,4
– в % до активів	1165	0	0,15	0,16	0,01	х
2.4. Інші оборотні активи, тис. грн.	1170,	318,5	2339,9	19614,8	17274,9	в 7,4 р.
– в % до активів	1190	0,9	4,66	31,31	26,65	х
– у тому числі витрати майбутніх періодів, тис. грн.	1170	-	0	13963,7	13963,7	х
– в % до активів		-	0	22,29	22,29	х
3. Необоротні активи утримувані для продажу, та групи вибуття, тис. грн.	1200	-	-	-	-	-
– в % до активів		-	-	-	-	х

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Таблиця А.2 – Аналіз розрахункових показників ділової активності підприємства*

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
Вихідні показники					
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	Ф. № 2, р. 2000	20945,9	26724,2	5778,3	27,59
2. Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	Ф. № 2, р. 2050 + р. 2180	20710,7	25078,3	4367,6	21,09
3. Середня річна вартість всього вкладеного капіталу, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1300	42691,15	56410,6	13719,45	32,14
4. Середня річна вартість власного капіталу, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1495	7874,85	8005,95	131,1	1,66
5. Середня річна вартість основного капіталу, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1095	8049,7	5397,4	-2652,3	-32,95
6. Середня річна вартість оборотного капіталу, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1195	34641,45	51013,2	16371,75	47,26
7. Середня річна вартість власного оборотного капіталу, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1495 - р. 1095	-174,85	2608,55	-	-
8. Середня річна вартість запасів, тис. грн.	Ф. № 1 р. 1000, 1110	13,35	8	-5,35	-40,07
9. Середня річна вартість дебіторської заборгованості	Ф. № 1 р. 1125 ÷ 1155	4451,7	3029,75	-1421,95	-31,94
10. Середня річна вартість готової продукції, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1103	13423,45	10416,25	-3007,2	-22,4
11. Середня річна вартість кредиторської заборгованості	Ф. № 1 р. 1605 ÷ 1650, 1690	22801,05	18061,85	-4739,2	-20,79
12. Середня річна вартість основних засобів, тис. грн.	Ф. № 1, р. 1011	13569,9	13681,75	111,85	0,82
13. Середня кількість працівників, осіб	Ф. № 1	27,5	27	-0,5	-1,82
14. Валовий прибуток, тис. грн.	Ф. № 2, р. 2090	-	-	-	-
15. Чистий прибуток, тис. грн.	Ф. № 2, р. 2350	108,7	153,5	44,8	41,21
16. Дивіденди, що виплачуються акціонерам	Ф. № 3, р. 3355	-	-	-	-
Розрахункові показники					
1. Коефіцієнт оборотності всього вкладеного капіталу	р.1 / р.3	0,49	0,47	0,02	-
2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	р.1 / р.4	2,66	3,34	0,68	-
3. Коефіцієнт оборотності оборотного капіталу	р.1 / р.6	0,6	0,52	-0,08	-
4. Середній термін обороту оборотного капіталу, днів	360 / р.3 (К.о.)	595,39	687,2	91,81	-

Продовження Додатку А

Продовження табл. А.2

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
5. Коефіцієнт оборотності власного оборотного капіталу	p.1 / p.7	-119,79	10,24	130,04	-
6. Коефіцієнт оборотності запасів	p.1 / p.8	1568,98	3340,53	1771,54	-
7. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	p.1 / p.9	4,71	8,82	4,12	-
8. Середній термін обороту дебіторської заборгованості, днів	360 / p.7	76,51	40,81	-35,7	-
9. Коефіцієнт оборотності готової продукції	p.1 / p.10	1,56	2,57	1,01	-
10. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	p.1 / p.11	0,92	1,48	0,56	-
11. Середній термін обороту кредиторської заборгованості, днів	360 / p.10	391,88	243,31	-148,57	-
12. Рентабельність всього вкладеного капіталу, %	p.15 / p.3·100%	0,25	0,27	0,02	-
13. Рентабельність власного капіталу, %	p.15 / p.4·100%	1,38	1,92	0,54	-
14. Рентабельність основного капіталу, %	p.15 / p.5·100%	1,35	2,84	1,49	-
15. Рентабельність оборотного капіталу, %	p.15 / p.6·100%	0,003	0,003	0	-
16. Рентабельність власного оборотного капіталу, %	p.15 / p.7·100%	-0,62	0,06	0,68	-
17. Фондовіддача грн/грн	p.1 / p.12	1,54	1,95	0,41	-
18. Продуктивність праці, грн/прац	p.1/p.13·1000	761669,09	989785,19	228116,09	-
19. Коефіцієнт сталості економічного росту	(p15-p.16) / p.1495 ф.1	0,01	0,02	0,01	-

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

Таблиця А.3 – Методика визначення класу позичальника

ТОВ «Вознесенський коньячний завод»*

Найменування	Розрахунок	Значення		Бали
1. Показники фінансового стану				
1.1. Показники ліквідності				
1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{ал} = A_{вл} : Зп$	0,0017		0
2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{пл} = A_{л} : Зп$	0,38		50
3. Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{зл} = A_{о} : Зп$	1,07		25
1.2. Показники фінансової стійкості				
1. Коефіцієнт автономії	$K_{авт} = B_{к} : A$	0,12		25
2. Коефіцієнт незалежності	$K_{н} = Зк : B_{к}$	6,77		0
3. Коефіцієнт забезпеченості власними	$K_{з} = ОК_{вл} : A_{о}$	0,46		50
4. Коефіцієнт маневреності власних коштів	$K_{ман} = (B_{к} - A_{н}) : B_{к}$	0,46		50
1.3. Показники фінансово-економічної діяльності, які розглядаються в динаміці				
Найменування	Розрахунок	Значення		Бали
		2021	2022	
2. Показники рентабельності				
2.1. Рентабельність активів	$R_{а} = Чп : A_{сер}$	0,17	-0,13	-
2.2. Рентабельність продаж	$R_{п} = Чп : Чд$	0,01	0	-
3. Коефіцієнт оборотності активів	$K_{оа} = Чд : A_{сер}$	0,49	0,47	-
4. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$K_{оз} = Чд : ТМЗ_{сер}$	1568,98	3340,53	-
5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{од} = Чд : Д_{сер}$	4,71	8,82	-
6. Коефіцієнт валового прибутку	$K_{вп} = B_{п} : Чд$	-	-	-
7. Коефіцієнт якості дебіторської заборгованості	$K_{дт0} = Дч0 : Дз0$ $K_{дт1} = Дч1 : Дз1$	-	-	-
8. Коефіцієнт кредиторської заборгованості	$K_{кт0} = Ктд0 : Ктз0$ $K_{кт1} = Ктд1 : Ктз1$	-	-	-
9. Коефіцієнт собівартості	$K_{сво} = C_{в0} : B0$ $K_{св1} = C_{в1} : B1$	0,87	0,79	-
1.4. Обороти за рахунками				
Найменування	Значення		Бали	
1. Достатність оборотів по рахунках до зобов'язань	-		-	
2. Обороти по всіх рахунках клієнта	-		-	
3. Динаміка середньомісячних оборотів по рахунках	-		-	

Закінчення Додатку А
Продовження табл. А.3

4. Наявність рахунків в інших банках щодо частки їх середньомісячних оборотів в оборотах за всіма рахунками клієнта	-	-
3. Кредитна історія		
Найменування	Бали	
1. Наявність погашених кредитів у банку розглядається за останні 3 роки, а разі наявності декількох кредитів показник оцінюється за	-	
2. Наявність діючих кредитів	-	
4. Об'єктивні фактори діяльності підприємства	-	
1. Місцезнаходження клієнта (фактичне)	10	
2. Термін існування підприємства	50	
3. Наявність контролю за поточною діяльністю клієнта:	-	
а) частка банку в статутному капіталі, %	-	
б) керівник клієнта (директор, фінансовий директор, заступник директора — з правом підпису платіжних документів) є співробітником банку	-	
4. Кількість місяців, що залишилася до погашення кредиту	-	
5. Специфіка діяльності клієнта		
5.1. Сезонність діяльності	0	
5.2. Наявність власної нерухомості, торговельної мережі, торгової марки	-	
5.3. Контрагенти за кредитною угодою	-	
5.4. Наявність постійної валютної виручки	-	
6. Рівень менеджменту:	0	

* Розраховано на підставі даних фінансової звітності підприємства [11] та методичним підходом [1-3].

ДОДАТОК Б

Управлінський аналіз основних засобів підприємства в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020-2021 рр.

Таблиця Б.1 – Аналіз наявності та руху основних засобів за первісною вартістю в у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2020 рік*

Основні засоби	Наявність на початок 2020 року		Надійшло у 2020 році	Вибуло у 2020 році	Наявність на кінець 2020 року	
	тис. грн.	%	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	%
Усього по підприємству в т.ч. за видами економічної діяльності:	7178,50	100,00	7400,60	1050,70	13528,4	100,00
- основний вид діяльності	7178,50	100,00	7400,60	1050,70	13528,4	100,00
- інші види діяльності	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних звітності підприємства [11] та методичним підходом [4,8].

Таблиця Б.2 – Аналіз наявності та руху основних засобів за первісною вартістю в у ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за 2021 рік*

Основні засоби	Наявність на початок 2021 року		Надійшло у 2021 році	Вибуло у 2021 році	Наявність на кінець 2021 року	
	тис. грн.	%	тис. грн.	тис. грн.	тис. грн.	%
Усього по підприємству за видами економічної діяльності:	13528,4	100,00	249,3	166,3	13611,4	100,00
- основний вид діяльності	13528,4	100,00	249,3	166,3	13611,4	100,00
- інші види діяльності	-	-	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних звітності підприємства [11] та методичним підходом [4,8].

Таблиця Б.3 – Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності за первісною вартістю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»*

Показники	Наявність на кінець року, тис. грн.		Структура, %	
	2020	2021	2020 рік	2021 рік
Усього основних засобів за основним видом діяльності	13528,4	13611,4	100,00	100,00
1. Будинки, споруди та передавальні пристрої	2686,7	2610,7	19,9	19,2
2. Машини та обладнання	9802,7	9947,2	72,5	73,1
3. Транспортні засоби	1014,6	1030,4	7,5	7,57
4. Інструменти, прилади, інвентар	6,8	5,4	0,05	0,04
5. Малоцінні необоротні активи	17,6	17,7	0,13	0,13
6. Інші основні засоби	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних звітності підприємства [11] та методичним підходом [4,8].

Таблиця Б.4 – Аналіз структури основних засобів за основним видом діяльності за первісною вартістю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» (на кінець 2022)

Показники	Наявність на кінець року, тис. грн.		Структура, %	
	2021	2022	2021 рік	2022 рік
Основних засобів основного виду діяльності	13611,40	13752,10	100,00	100,00
1. Будинки, споруди та передавальні пристрої	2610,70	2667,70	19,20	19,40
2. Машини та обладнання	9947,20	10156,70	73,10	73,86
3. Транспортні засоби	1030,40	904,09	7,57	6,57
4. Інструменти, прилади, інвентар	5,40	5,56	0,04	0,04
5. Малоцінні необоротні активи	17,70	18,06	0,13	0,13
6. Інші основні засоби	-	-	-	-

* Розраховано на підставі даних звітності підприємства [11] та методичним підходом [4,8].

ДОДАТОК В

Особливості організації бухгалтерського обліку в ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Бухгалтерський облік на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» виконує такі функції: інформаційну; контрольну; оціночну; аналітичну; соціальну.

Інформаційна функція полягає в тому, що бухгалтерський облік за допомогою властивих лише йому прийомів формує і передає інформацію про наявність і рух господарських засобів та джерел їх утворення, здійснення господарських операцій та результати діяльності.

Облікова інформація на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» передається користувачам у вигляді бухгалтерських звітів. Контрольна функція полягає у тому, що завдяки застосуванню способів документування, інвентаризації та поточної облікової реєстрації господарських операцій бухгалтер, підписуючи відповідні документи, дозволяє або не дозволяє здійснити певну господарську операцію (з використання грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей), контролює ефективність збереження та використання всіх видів ресурсів, виконання завдань бізнес-плану, кошторисів і нормативів, а також стан дотримання нормативно-правових актів, угод та контрактів. Оціночна функція полягає в тому, що за її допомогою здійснюється вартісне вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, на підставі чого є можливість визначати фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання, зіставляти результати діяльності за періоди, передбачати розвиток.

Аналітична функція на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» полягає в тому, що на підставі інформації, отриманої за даними бухгалтерського обліку, з використанням спеціальних прийомів здійснюється економічний аналіз відхилень від планових і бюджетних завдань, попередніх періодів та

середньо статистичних даних по галузі з метою виявлення причин і винуватців та розробки заходів щодо виправлення негативних ситуацій.

Соціальна функція на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» бухгалтерського обліку спрямована на вирішення глобальних завдань розвитку суспільства через зміцнення глобальної економіки. Це означає, що належним чином поставлений облік є надійною підтримкою і рушійною силою ефективного функціонування і розвитку підприємства, а в кінцевому результаті економічне зростання вітчизняного виробника сприяє вирішенню соціальних проблем. Із збільшенням економічної самостійності підприємств у сучасних умовах господарювання, підвищується роль і значення бухгалтерського обліку, оскільки зростає потреба всіх рівнів управління в достовірній і своєчасній інформації про господарську діяльність кожного економічного суб'єкта. Структура бухгалтерії ТОВ «Вознесенський коньячний завод» приведена на рис. В.1.

Рис. В.1 – Структура відділу бухгалтерії в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» *

* Складено на підставі даних підприємства [11].

В ТОВ «Вознесенський коньячний завод» застосовується автоматизована форма обліку. Працівники відділу бухгалтерії застосовують

для обробки інформації наступні програми: MS Word, MS Excel. У програмі MS Word в основному створюється і редагуються текстові документи та звіти. В цьому форматі працівники відділу отримують інформацію від інших підрозділів, керівництва. У програмі MS Excel складаються різноманітні таблиці для подальших обчислень, дозволяє вирішувати завдання і тому є поширеною програмою в усіх підрозділах в ТОВ «Вознесенський коньячний завод».

Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, що використовується в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» на рис. В.2.

Рис. В.2 – Схема автоматизованої форми ведення бухгалтерського обліку, яка використовується в

ТОВ «Вознесенський коньячний завод» *

* Складено на підставі даних підприємства [11].

Головною задачею бухгалтерського обліку на підприємстві являється як одержання точної та достовірної інформації про господарчі процеси в результатах діяльності підприємства, так і для використання кредиторами, податковими, фінансовими та банківськими органами та іншими зацікавленими юридичними та фізичними особами. Обов'язки працівників бухгалтерського відділу в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» представлені в табл. В.1.

Таблиця В.1–Склад та розподілення обов'язків фінансово економічного відділу у ТОВ «Вознесенський коньячний завод»

Посада	Скорочений зміст службових обов'язків
Головний бухгалтер	Загальне керування обліком та звітністю. Організовує контроль та ревізію. Перевіряє та підписує первинну та річну бухгалтерську документацію. Веде облік валових витрат та валових доходів підприємства. Облік ЗЕД підприємства. Облік розрахунків з постачальниками послуг. Облік валютних операцій та розрахунків по податкам та платежам.
Бухгалтер	Веде облік матеріалів на підприємстві. Складає оборотні відомості за матеріальними рахунками 20,26 та ін. Веде облік за рахунками 10, 11, 12,13, 15, 22. Нараховує амортизацію нематеріальних активів. Веде облік розрахунків з покупцями. Веде облік за рахунками 361, 362. Веде облік матеріалів за субрахунками рахунку 20 та виробництва за рахунками 23, 25, 26 . Веде облік грошових коштів за рахунками 301,311,333.
Бухгалтер з заробітної плати та розрахунки в	Складає розрахунково-платіжні відомості на оплату праці. Складає зведені відомості обліку праці та заробітної плати. Оформляє звітність до органів соціального страхування. Складає довідки про суми нарахованої заробітної плати. Веде облік розрахунків з поставщиками та підрядниками. Складає та обробляє відомості по рахункам 63,372. Приймає готівкові грошові кошти і оформлює касові документи. Веде облік на рахунку 30. Приймає і видає готівку, веде касову книгу, складає реєстри депонованих сум, складає звіт по касі.

* Складено на підставі даних підприємства [11].

Основними завданнями бухгалтерського відділу в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» полягають у: здійсненні необхідних розрахунків, на основі яких вносить пропозиції керівництву підприємства щодо розподілу наявних фінансових ресурсів між виробничими підрозділами і функціональними службами; розробка поточних й оперативних фінансових планів та інших планових фінансових документів, пошук резервів збільшення прибутку та

інших фінансових ресурсів для забезпечення потреб підприємства в коштах на фінансування виробництва, капітальних вкладень, соціальних потреб.

Здійснення контролю в ТОВ «Вознесенський коньячний завод» за виконанням показників фінансового плану підрозділами і підприємством загалом, а також контролю за використанням фінансових ресурсів на непродуктивні витрати; оперативний контроль за надходженням грошових коштів від реалізації продукції (робіт, послуг), своєчасним розв'язанням претензій у сфері розрахунків з постачальниками і споживачами, забезпечення роботи щодо виконання фінансових зобов'язань підприємства перед бюджетом, своєчасне внесення податків та інших (неподаткових) платежів перед небюджетними фондами, банками, постачальниками, робітниками та службовцями; комплексний аналіз господарської діяльності підприємства та його структурних підрозділів з метою виявлення причин невиконання планів.

Первинні документи з обліку основних засобів на ТОВ «Вознесенський коньячний завод» повинні забезпечити:

- 1) своєчасне відображення інформації про рух основних коштів підприємства і на її основі вирахування бухгалтерської і податкової амортизації;
- 2) інформацію про ремонт, модернізацію й інші заходи щодо поліпшення об'єктів основних засобів;
- 3) контроль за станом і збереженням об'єктів основних засобів у місцях їхнього зберігання й експлуатації.

Списання майна з обліку внаслідок ліквідації на підставі акту про списання здійснюється за умови, якщо воно не може бути продане або безоплатно передане в установленому порядку, а також коли подальше використання цього майна неможливе або економічно недоцільне.

ДОДАТОК Д

Апробація результатів дослідження кваліфікаційної роботи магістра на наукових колоквіумах

Витяг

з протоколу № 6
засідання кафедри обліку та аудиту
від 29 квітня 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку», який проводився 18 квітня 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового колоквіуму «Теоретичні та практичні аспекти проведення зовнішнього та внутрішнього аудиту діяльності суб'єктів національної економіки, інструменти аналізу їх діяльності та забезпечення розвитку» з напряму наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 18.04.2024 р.

2. Здобувачам вищої освіти які підготували та доповідали на науковому колоквіуму 18.04.2024 р. в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, які виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, надати апробацію наукових досліджень, а саме:

2.9. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» – Н.О. Абрамову, тема доповіді: «Управлінський аналіз діяльності підприємства: сутність, етапи, аспекти застосування».

Зав. кафедри

обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО

Витяг

з протоколу № 6

засідання кафедри обліку та аудиту

від 28 листопада 2024 р.

Голова засідання кафедри: завідувач кафедри обліку та аудиту проф. Немченко В.В.

БУЛИ ПРИСУТНІМИ: проф. Купріна Н.М., проф., Мельник Ю.М., доценти: Антонюк О.П., Ощепков О.П., Ступницька Т.М., Тарасова О.В., Васьковська К.О., Баранюк Х.О., ас. Гребейникова Н.А.

СЛУХАЛИ: Про результати наукового колоквиуму «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності»; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки», який проводився 28 листопада 2024 року о 11.00 в рамках наукової школи «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів» кафедри Обліку та аудиту Одеського національного технологічного університету.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити результати наукового «Дослідження найбільш важливих проблем і напрямів: розвитку харчової промисловості та її підгалузей, експортного потенціалу, розвитку зовнішньої торгівлі АПК України та її результативності»; облік, аналіз і аудит як сучасні інструменти управління діяльністю суб'єктів національної економіки» з напряму наукової школи кафедри Обліку та аудиту «Забезпечення конкурентоспроможності та ефективності функціонування національної економіки та її суб'єктів», який проводився 28.11.2024 р.

2. Надати апробацію наукових досліджень докторанту, аспірантам, а також здобувачам вищої освіти СВО «Магістр» та СВО «Бакалавр» в рамках дослідження за темами КРМ і КРБ, що виконуються відповідно до затверджених тем на підставі наказів ОНТУ, та, які підготували доповіді та виступали на науковому колоквіуму 28.11.2024 р., а саме:

2.30. Здобувачу СВО «Магістр», спец. 071 «Облік і оподаткування», ОПП «Облік і аудит» Абрамову Н.О., тема доповіді «КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОВЕДЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА», науковий керівник – д.е.н., проф. Купріна Н.М.

Зав. кафедри

обліку та аудиту

/ПІДПИСАНО/

Валерій НЕМЧЕНКО

Секретар

/ПІДПИСАНО/

Людмила ГОЛОВАЧЕНКО